Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

הייַנט 10 זייַטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 125	Łódź, Poniedziałek, 30 maja 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאָדז, מאָנטאג, כ״ד אייר תרצ״ב	№ 125

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

ערב די קאַבינעט-ענדערונגען

באַרטעל׳ס קאַנדידאַטור שווימט ווידער אויף

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש) ווי מ׳גיט איבער וועלען די קאַבינעט-ענדערונגען פאָרקומען שוין אין די נאָהענטסטע טעג.

נאָך די הייַנטיגע וואָך זאָל פאָרקומען די דריטע קאָנפערענץ פון די געוועזענע פרעמיערען, און באַרטעל זאָל סוף כל סוף נאָמינירט ווערען אַלס פרעמיער.

אין דער פּאָלקאָווניקעס-גרופּע איז מען פונדעסטוועגען נישט גענייגט צו באַרטעלס קאַנדידאַטור.

אין די פּאָליטישע קרייזען האָט אַרויסגערופען א גרויסע סענסאַציע דער פאַקט, וואָס די ענדעקישע פרעסע האָט פערעפענטליכט א דערקלערונג פון די לעמבערגער ענדעקישע סטודענטען, אַז מצד זיי האָט קיינער נישט בעוואָרפען דעם פּראָפ. באַרטעל מיט אייער. זיי ערקלערען, אַז די אייער-וואַרפער זענען געווען מענשען פון א גאַנץ בעשטימטער גרופּע, וועלכע „ווערען נישט ענטדעקט“...

דייטשער קריגס-פלאט

מאַכט א דעמאָנסטראַטיווען קבלת-פנים פאַר היטלערן

בערלין, 29 (ספּ. טעל.) פון ווילהעלמס-האַפען מעלדעט מען, אַז די דאָרטיגע מאַכט פון דעם דייטשען קריגס-פלאָט האָט געמאַכט א גאָר ברייטען קבלת פנים פאַר היטלערן.

אַדאָלף היטלער איז בעגריסט געוואָרען אויף דעם קרייצער-שיף „קעלן“ דורכ׳ן קאַפּיטאַן, וועלכער האָט לכבוד איהם געמאַכט ספּעציעלע איבונגען פון דער מאַנשאַפט.

די אויפפיהרונג פון די העכערע דייטשע פלאָט-אָפיצירען בעווייזט, אַז אין די דאָזיגע ספערען בעטראַכט מען היטלער׳ן אַלס צוקונפטיגען הערשער פון דייטשלאַנד.

א רעזאָלוציע פון צווייטע אינטער-נאַציאָנאַל וועגען דאַנציג

פּאַריז, 29. (ספּ. טעל.) אויף דער לעצטער זיצונג פון אויספיהר-קאָמיטעט ביים צווייטען סאָציאַליסטישער אינטערנאַצ. איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט צ.א. געזאָגט:

„דער אויספיהר קאָמיטעט ווענדט די אויפמערקזאַמקייט פון די אַרבייטער פון אַלע לענדער אויף דער סכנה וואָס עס דראָהט מחמת דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין דאַנציג.

די דאַנציגער רעגירונג (?) וועלכע איז בעהערשט דורך די היטלער-לייט האָט אָנגעווענדעט אין די לעצטע חדשים אויסנאַהמס-ווייזע רעכט בנוגע דעם אַרבייטער-קלאַס: דאָס אויפלעזען די אַרבייטער-מיליץ. דאָס אָפּשטעלען די „דאַנציגער פאָלקס שטימע“, דער מאָרד, וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך פאַשיסטען אויף אַ פערטרויאונגס-מאַן פון אַרבייטער-קלאַס בעווייזט בולט אַז די פאַשיסטישע בעוועגונג אין דאַנציג שטרעבט אָפּצונעהמען ביי די אַרבייטער אַלע זייערע רעכט.

דער פעלקער-בונד, וואָס אונטער זיין פּראָטעקטאָראַט געפינט זיך די קאָנסטיטוציע פון דער פרייַשטאַט דאַנציג דאַרף אינטערווענירען גענען אַזאַ פערגוואַלטיגונג פון דער קאָנסטיטוציע.

די „ערנסטע סיטואַציע“

ליאָן, 29 (ספּ. טעל.) „לע דעמאָקראַט“ האָט פערעפענטליכט אַנ׳אַרטיקעל פון העריאָ׳ן א.ג. „די ערנסטע סיטואַציע“.

העריאָ שטרייכט אונטער די סכנה פון היטלעריזם בנוגע אייראָפּאַ, אַנווייזענדיג אויף דעם ענין — דאַנציג.

הייַנט זאָל דימיסיאָנירן דער דייטשער קאַבינעט

בערלין, 29. (ספּ. טעל.) דער קאַנצלער ברינינג האָט אָפּגעהאַלטען א קאָנפערענץ מיט׳ן פרעזידענט הינדענבורג.

מ׳רעכענט, אַז מאָרגען זאָל זיך דער דייטשער קאַבינעט אָנגעבען אין דימיסיע.

סטאַניסלאַוו הויזנער האָט אי-בערגעריסען זיין פליה איבערן אַטלאַנטיק

לאָנדאָן, 29 (ספּ. טעל.) דער פּויליש-יודישער לופט-פליהער, סטאַניסלאַוו הויזנער, וועלכער איז נעכטען אַרויסגעפלויגען, כדי איבערצופליהען דעם אַטלאַנטיק, האָט זיך, מחמת דעם שלעכטען פונקציאָנירען פון אַפּאַראַט, און די נישט גינסטיגע אַטמאָספערישע בעדינגונגען, נאָך 2 שעה פליהען געמוזט צוריקקעהרען און אויסלאַנדען אויף דעם ברוקלינער פליה-פלאַץ.

א ים-אויסגוס איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַנ׳אָזערע

פערענדיגט אַ גיגאַנטישע אויפטו פון דער טעכניק

אַמסטערדאַם, 29. (ספּ. טעל.) דער ים-איינגוס, זידערזעי, אין האָלאַנד, עקזיסטירט שוין מעהר נישט.

שבת 12 אַ זייגער מיט 12 מינוט איז אָפּגעשלאָסען געוואָרען דער וואַל אין דער לענג פון 24,6 קילאָמעטער וואָס טיילט אָפּ דעם ים-איינגוס פונ׳ם ים.

צו דער פייערליכקייט זענען געקומען פאָרשטעהער פון דער רעגירונג און אַ סך געסט.

זידערזעי איז אָפּגעשניטען געוואָרען פון צפון-ים און איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַנ׳אָזערע.

צוויי פייערדיגע פעטש

האָט נעכטען בעקומען דער רעדאַקטאָר מאַריאַן דאָמבראָווסקי

קראָקאָ, 29. (טעלעפאָניש) כידוע טומעלט זיך לעצטענס מיט די געגענזייטיגע אָנפאַלען פון וואָיטשעך קאָרפאַנטי און אַדאָלף נאָוואַטשינסקי נעגען דעם רעדאַקטאָר פון דעם קראָקעווער „אילוסטר. קוריער צאָדזשענני“ און פערקעהרט.

אַזוי האָבען די ערשטע גערעדט אין דער פרעסע וועגען דאָמבראָווסקי׳ן אַלס פערמיטלער פון פּראָסטיטוציע-ענינים אין פּוילען...

אַזוי האָט אויך דאָמבראָווסקי פערעפענטליכט דאָקומענטען, אַז קאָרפאַנטי איז בשעתו געווען אַ פעלשער פון וועקסלען, א שאַנטאַזשיסט וכדומה.

דער סוף דערווייל איז געווען, אַז דער זוהן פון וואָיטשעך קאָרפאַנטי האָט הייַנט אין אָוונט מכבד געווען דעם רעד. דאָמבראָווסקי, אין דעם קאַפע „גראַנד“, מיט 2 פייערדיגע פעטש, אַז עס האָט פערהילכט דעם דזשאַז-אָרקעסטער...

געשענדעט א יודישען בית-עולם אין סלאָוואַקיי

בראַטיסלאַוואַ. (יט״א) אין גאַלאַנטאַ, דרום-סלאָוואַקיי, איז די טעג פעסטגעשטעלט געוואָרען אַ שענדונג פון אָרטיגען יודישען בית-עולם. אַ גרעסערע צאָהל מצבות איז געוואָרען צובראָכען. טייל אומגעוואָרפען, די תיכף אויפגענומענע אויספאָרשונג פון דער פּאָליציי האָט געבראַכט צום אַרעסט פון עטליכע יונגע קריסטען, וועלכע זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם יוגענד-געריכט.

גרויסע שרפה אין א יודיש שטעטעל אין מאָלדאַוויען

בוקאַרעשט (יט״א) אין דעם שטעטעל דאַראַכאַי, אין שכנות מיט יאַסי, איז אויסגעבראָכען א ריזיגע שרפה, וועלכע האָט כמעט אינגאַנצען חרוב געמאַכט דעם יודישען קוואַרטאַל. מחמת דעם שטורם-ווינד איז דאָס לעשען די שרפה אָנגעקומען זעהר שווער. 13 יודישע הייזער זענען אינגאַנצען אַוועק מיט׳ן רויך. דער שאָדען איז א געוואַלדיגער.

אויפגעהאַנגען א זקן אין טלית און תפילין

ווילנא, 29 (טעלעפאָניש) אין א דאָרף הינטער ווילנע האָט מען געפונען אַנ׳אויפגעהאָנגענעם דעם 74-יעהריגען זקן וואָלף אַקסעלראָד.

דער אויפגעהאָנגענער איז געווען אָנגעטון אין טלית און תפילין...

די סבה פון מאָרד אָדער זעלבסטמאָרד איז דערווייל נישט בעקאַנט.

-רעשטען-

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5

פּראַנט, 2-מעטער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס, ביליצער, טאָמאַשאָווער און לאָדזער

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פּאַלטאָס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָר

אין פּראַנט, II שטאָק

דאַנקזאַגונג.

מיר אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון דער זעלבסטהילף - פערזיכערונגס - קאַסע זשעראָמסקיעגאָ (פּאַנסקאַ) 31 דריקען מיר אויס אונזער בעסטען דאַנק דער פערוואַלטונג פאַר דער ערלעדיגונג פאַר אונז אומזיסט די חתונה-אַקטען און פאַר שנעלער אויסצאָהלונג פון דער פּרעמיע.

מיטגלידער

№ № 8, 19, 110 און 148. 3445

כשר! וויכטיג! כשר

נייעס צום זומער-סעזאָן!

ווילט איהר זיין געזונד?

ווילט איהר עסען געשמאַקע און פרישע מיטאָגען, פריהשטיקען און אָוונטברויטען?

קומט אַלע ווי איינער נור אין דעם גוט-בעקאַנטען, היגיענישען, כשר׳ן

באַר „בריסטאָל“

4 פּאָלודניאָווא 4

טעל. 151-74

וואו איהר בעקומט צו יעדער צייט די בעסטע

מיטאָגען פון 50 אָן מיט געפלי-געל

אוועגדברויטען און פערשידענע

פון 90 גר. אַז.

פריהשטיקען צו בעקומען פון 7 פריה אָן

קומט און איבערצייגט אייך!

געבעקס פריי! סאָלידע בעדינונג!

כ׳שיק אָפּ מיטאָגען צו הויזע אָהן עקסטרע קאָסטען.

מיין טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין פריינד בעני ראָזענבוים צום טויט פון זיין

מוטער נ״ע

המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

דירעקטאָר דוד צעלמייסטער.

„מיר קענען דאס מעהר נישט אויסהאלטען"

אינקוויזיטארישער טעראר געגען דער יוד. בעפעלקערונג אין בעסאראביע

קישינעוו, (יט"א) דעפ. מיכאל לאַנדאו פערעפענטליכט אין „אונזער צייט" אַנ'אַרטיקעל א. ט. „מיר קענען עס מעהר נישט אויסהאַלטען", וועגען דעם אינקוויזיטאָרישען טעראָר, וואָס ווערט דורך דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט אָנגעווענדעט געגען דער פרידליכער און עקאָנאָמיש רואינירטער יודישער בעפעלקערונג אין פיל שטעט און שטעטלעך אין בעסאַראַביען. קיין קישינעוו קומען אָן פסדר שריפטליכע בעריכטען און דעלעגאַציעס, וואָס דערצעהלען וועגען מעשים-תעתועים און סאַדיסטישע פייניגונגען פון אומשולדיגע מענשען, פאַקטען, וואָס מאַכען גליווערען דאָס בלוט אין די אָדערן

„די מאַכט-האָבער, שרייבט דעפ. לאַנדאו, וואָס האָבען די אויפגאַבע צו היטען דאָס געזעץ דורך אָרדנונג, פערוואַנדלען זייער אויפגאַבע אין חיה'שער דורשט. אנשטאָט צו זוכען די, וואָס ווילען אומברענגען די הייגטיגע אָ"דנונג, שלאָגען זיי ביז טויט אומשולדיגע מענשען, אַלגעמיין בעקאַנטע כלל-טוער, וואָס האָבען נישט אויף זייער געוויסען מעהר ווי דעם.... פערברעכען פונ'ם יודישען נאָמען".

דער אויטאָר פון אַרטיקעל דערצעהלט וועגען אייניגע שוידערליכע פאַלען, אין וועלכע אומשולדיגע מענשען זענען פערפייניגט געוואָרען צום טויט און ווענדעט זיך מיט אַנ'אַפּעל צו דער רעגירונג, אַז זי זאָל מאַכען אַ סוף צו דעם סיסטעם אין בעססאַראַביען, וואָס דערמאָהנט די מעטאָדען, מיט וועלכע מען האָט אין פערגאַנגענע יאָהרהונדערטען בעהערשט שוואַרצע שבטים-קנעכט.

לעאָן בלום געגען א הלוואה פאר פוילען

פאריז, 24 (ספ. טעל.) לעאָן בלום האָט פערעפענטליכט אין „פאָפולער" אנ'ארטיקעל, אין וועלכען ער רעדט ארום דעם ענין הלוואה פאר פוילען.

אין דעם דאָזיגען ארטיקעל זאָגט זיך בלום שארף ארויס געגען געבען די הלוואה און דערביי האלט ער, אז א גרויסע הלוואה, פאר דייטשלאַנד וואָלט געווען אַנ'אונטערשטיצונג פון דער עקאָנאָמישער סיטואַציע אין אייראָפּע.

פאהרער אויף קור-ערטער
וועלען צאהלען 30 פראצ. פאר בילעטען

ווארשא, 29 (טעלעפאָניש) דאָס באהן-מיניסטעריום וועט אין די נאָהענטסטע טעג ארויסגעבען א פעראָרדענונג וועגען בעדייטענדע הנחות פאר טוריסטען, וואָס פאָהרען אין די פוילישע קור-ערטער.

עס וועלען קורסירען ספעציעלע צוגען פאר 30 פראָצ. פון נאָמינאלען בילעטען-פרייז, אזוי למשל, פון ווארשא קיין זאקאָפּאנע אויף הין און צוריק וועט א בילעט קאָסטען אנ'ערך 23 זלאָטעס.

קאטאסטראפאלע לאגע
פון די יודישע יתומים-אנשטאלטען אין בריסק

וואַרשאָ, (יט"א). דער פערבאַנד פון די געזעלשאַפטען פון יתומים-פערזאָרגונג האָט בעקומען ווייטערדיגע ידיעות וועגען דער אומגעהויערער שווערער לאַגע פון די יתומים-אַנשטאַלטען אין בריסק.

ווי בעקאַנט, האָט די אויפזיכט-מאַכט אין בריסק איבערגעלאָזען אין שטאָטישען בודושעט פאַר די יודישע יתומים-אַנשטאַלטען פון די פריערדיגע 24.000 זל. בלויז 5.000 זל. דאַגעגען זענען די סומען פאַר די נישט-יודישע קינדער, וועלכע מאַכען אויס 1.75 אַ טאָג פאַר אַ קינד, איבערגעלאָזען געוואָרען אָהן ענדערונגען. בכלל איז אין בריסק געשטראָכען געוואָרען דער איבערוועגענדסטער טייל אַסיגנירונגען פאַר יודישע אינסטיטוציעס. פון דער אַלגעמיינער סומע פון 87.000 זל. פאַר זיי איז איבערגעלאָזען געוואָרען בלויז 12000 זלאָטעס.

די יודישע יתומים-אַנשטאַלטען אין בריסק האָבאָן שוין נישט בעקומען פון מאַגיסטראַט קיין געלד אויפ'ן חודש מאַי, די בעלי-חובות גיבען נישט ווייטער קיין פראָדוקטען אויף קרעדיט. עס איז שוין דערגאַנגען דערצו, אַז די קינדער האָבען נישט וואָס צו עסען.

צוליב דער געשאַפענער שווערער לאַגע, האָט אַ פאָרשטעהער פון דער פינסקער צענטראַלע פאַר יתומים-פערזאָרגונג בעזוכט בריסק. עס איז אויך אהין איבערגעשיקט געוואָרען אַביסעל געלד. עס ווערען געמאַכט בעמיהונגען כדי צוריקצושטעלען די געשטראָכענע סובווענץ, עס איז אָבער נישטאָ קיין גרויסע האָפנונג אַז דאָס וועט געלונגען. די פערוואַלטונג פון בית-יתומים אין בריסק איז פערצווייפעלט. עס האַלט דערביי אַז די פערוואַלטונג זאָל ברענגען אַלע 90 קינדער פון אַנשטאַלט אויפ'ן הויף פון מאַגיסטראַט און זאָל איבערגעבען די שליסלען פון בית-יתומים דעם שטאָט-פרעזידענט.

גען. פראַנצויזישער פרעמיער פראַנסואַ מאַרסאַל איז בעשולדיגט אין אַ גרויסער פינאַנץ-אַפערע.

מיליטער-פייערליכקייט לזכר דעם פולקאווניק בערעק יאסעלעוויטש

ווארשא, 29 (טעלעפאָניש). היינט 10 פריה איז אויפ'ן גארניזאָן-פלאץ פאָרגעקומען א מיליטער-פייערונג לזכר דעם פולקאָווניק בערעק יאָסעלעוויטש.

באיקאט פון קאטי-פערפומען אין ארץ-ישראל

תל-אביב, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער שענדליכער יודען-העצע, וואָס ווערט איצט געטריבען דורך דעם פראנצויזישען פערפום-פאביריקאנט קאָטי, האָבען אלע יודישע אפטייק-סקלאַדען אין א"י בעשלאָסען צו באָיקאָטירען קאָטי-פערפומען.

קיין טשילי קען מען נישט פאהרען דורך ארגענטינע
צו דער אויפמערקזאמקייט פון עמיגראנטען!

פאריז, (י.ט.א.) די דירעקציע פון „היקעם" האָט בעקומען פאָלגענדע מיטטיילונג פון ארגענטינע:

אין רעזולטאט פון שווערען קריזיס, וואָס הערשט אין טשילי, האָט די דאָרטיגע רעגירונג איינגעפיהרט א פערבאָט אויפ'ן אימפאָרט פון ארגענטינער סחורות אין דעם לאנד. אין רעזולטאט דערפון האָט זיך די פערקעהר אויף דער באהן-ליניע, וואָס פעראייניגט ארגענטינע מיט טשילי, אזוי שטארק פערקלענערט, אז די באהן געזעלשאפט האָט זיך געזעהען געצוואונגען, איינגאנצען אָפּצושטעלען דעם באהן פערקעהר צווישען ביידע רעפובליקען, וועלכע האָבען שוין איצט נישט קיין שום יבשה קאָמוניקאציע.

אין צוזאמענהאַנג דערמיט דארפען וויסען עמיגראנטען, וואָס קלייבען זיך קיין טשילי, אז זיי וועלען אהין נישט קענען פאָהרען דורך ארגענטינע, און מחמת דעם מוזען זיי זייער רייזע צוגרייטען אויף אזא אופן, אז זיי זאָלען פאָהרען דירעקט פון אייראָפּע צום טשילי-פאָרט וואלפאראיזאָ.

אנגעהויבן די אקציע צו שאפען 2 און א האלב מיליאן דאלאר פאר דער „דזשאינט"-ארבייט אין אייראפא

ניו-יאָרק, (יט"א). הרב דזשאָנט ב. וויז, דער לייטער פון דער „דזשאָינט"-קאַמפּאַניע אין די פעראייניגטע שטאַטען בעת וועלכער עס דאַרף געזאַמעלט ווערען דריטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר פאַר די יודישע אינסטיטוציעס אין מזרח-און צענטראַל-אייראָפּאַ, האָט מיטגעטיילט דער פרעסע, אַז ביז איצט איז שוין געזיכערט דער אַנטייל אין דער זאַמעל-אַקציע פון 25 יודישע קהלות אין 15 שטאַטען, אין אייניגע שטעט איז מען שוין צוגעטרעטען צו פיהרען די זאַמעל-אַקציע, אין אַ טייל שטעט וועט מען די אַקציע אָנהויבען אין יוני.

דער פראצעס פון די מערדער פון יוחנן סטאהל און סאלא זוהר

ירושלים. (יט"א) דער פראָצעס געגען די מערדער פון די יודישע יונגעלייט יוחנן סטאהל און סאלא זוהר, וועלכע זענען ערמאָרדעט געוואָרען אין יוני 1931, בעת אנ'אויספלוג נישט ווייט פון תל-אביב, וועט פאָרקומען דעם 10-טען יוני אין יפו'ער געריכט.

קאמוניסטישע נארציזען...

לעמבערג, 29 (טעלעפאָניש). אויף דער רוטקאָווסקא-גאס איז ארעסטירט געוואָרען א בלומען-פערקויפערין, וועלכע האָט געהאנדעלט מיט נאַרציזען-בלימלעך איינגעוויקעלט אין קאָמוניסטישע אויפרופען.

די ארעסטירטע, וועלכע הייסט מאריא קוליבאַבאווא האָט דערקלעהרט, אז זי קאָן נישט לייענען און שרייבען, און אז די אויפרופען 50 שטיק האָט זי בעקומען בחנם פון עפּיס אַנ'אומבעקאַנטען מאנספערזאָן.

29-טער קאנגרעס פון דער סאציאליסטישער פארטיי אין פראנקרייך

פאריז, 29 (ספ. טעל.) היינט האָט זיך אָנגעהויבען דער 29-טער קאָנגרעס פון דער סאָציאליסטישער פארטיי.

דער הויפט-פונקט פון די בעראטונגען איז — דער ענין אנטייל אין דער רעגירונג.

גרויסע צאהל יודישע ארבייטער אין מאסקווע

מאָסקווא. (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער אַקציע צו פערשטארקען די קולטור-ארבייט אין יודיש צווישען די יודישע ארבייטער אין מאָסקווע האָט דער „עמעס" פערעפענטליכט די רעזולטאטען פון אנ'אויספאָרשונג, וואָס די צייטונג האָט דורכגעפיהרט צווישען די ארבייטער פון די נאציאָנאלע מינדערהייטען. די צייטונג שטעלט פעסט, אז אין דעם פערטעל מיליאָן ארבייטער פון נאציאָנאַלע מינדערהייטען אין מאָסקווע, אין אימגענעגנד בילדען יודען א מעהרהייט. די יודישע ארבייטער זענען דאָס רוב בעשעפטיגט אין דער מאשינען-אינדוסטריע, בעת די ארבייטער פון די אנדערע מינדערהייטען זענען צומייסטענס בעשעפטיגט אין דער גרופען-אינדוסטריע.

חוצפהדיגע האלטונג פון די אנגעקלאגטע
אין פראצעס פון די סלאבאדקער פאגראם-העלדען

קאָוונאָ, (יט"א) אין פראָצעס פון די 17 סלאָבאָדקער פאָגראָמשטשיקעס האָבען זיך אָפּגעשפּילט דראַמאַטישע סצענעס בעת'ן אָפּגעבען די עדות-ערקלערונגען דורך 29 יודישע קרבנות פון די אָנפאַלען. צווישען די עדות איז אַרויסגעטרעטען אַ זעכציג-יעהריגער יוד, וועלכער איז דורך די פאָגראָם-העלדען אומברחמנותדיג געשלאָגען געוואָרען. פון די עדות-ערקלערונגען האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער פאָגראָם האָט געטראָגען אַנ'אָרגאַניזירטען כאַראַקטער, פאָליציי האָט זיך אָפּגעזאָגט צו שיצען די בעפאַלענע. עס האָבען נישט געהאָלפען מעהרערע טעלעפאָנישע אַלאַרמען פון די געליטענע צו דער פאָליציי.

די אָנגעקלאָגטע האָבען זיך פערהאַלטען אומגעוועהנליך חוצפהדיג, זיי האָבען געפרובט פאָרשטעלען די געשעהענישען אין אַזאַ ליכט, ווי זיי וואָלטען געוועזען די בעפאַלענע און האָבען זיך געמוזט שיצען געגען די יודען.

פון די יודישע עדות-ערקלערונגען איז געווען קלאָר, אַז די פאָליציי מיט דער זשאַנדאַרמעריע האָבען נישט בלויז געוואוסט וועגען פאָגראָם, נאָר איהם טאַקע אָרגאַניזירט, אַ פּינסטערע ראָל האָבען דאָ געשפּילט די שיסער (שאוליסען) וואָס זענען צו יענער צייט געווען טריַיע אָנהענגער פון וואָלדעמאַראַס'ן. די יודישע בירגער זענען אויף אַ מוראַדיגען אופן טעראָריזירט געוואָרען, די יודישע צייטונגען איז געווען פערבאָטען צו בעריכטען איין וואָרט וועגען דעם פאָגראָם.

זונטאג, דעם 12/6, 4 נאָכמ. צום ערשטען טערמין, פאלס ביי נישט גענוגענדע צאָהל מיטגלידער 6 א זייגער צום צווייטען טערמין, קומט פאָר

די יעהרליכע אלגעמיינע

גענעראל-פערזאמלונג

ביים 2-טן קליינהענדלער-פעראיין אלטשטאט 10

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג:

ערעפנונג פון דער פערזאמלונג, וואהלען פון א פאָרזיצער מיט אסעסאָרען, מאָרלעזוי דעם בילאנס, בעשטעטיגען דעם בודזשעט, וואהלען פון א פערוואַלטונג, קאנדידאטען, רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, פרייע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: מיר בעטען די מיטגלידער צו רעגולירען דעם מיטגלידס-ביישטראָג, בכדי צו האָבען וואהל-רעכט.

די פערוואלטונג.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען-, נאָז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טע ליסטאפאַד 9

(קאָנסטאנטינער). טעלעפאָן 127-81

שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן און לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

די היים פון דער יודישער אָפּערעטע.

גאסטשפילן פון זיגלער'ם אפערעטן-סטאַר-טרופּע מיט ערנא זיגלער.

היינט, מאנטאג, 9 אזייגער פאָפול. פארשטעלונג

צו גאנץ ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.60 זל.

די בעריהמטע קאָמישע דושאַז-אָפּערעטע

„דאס נעגער-מיידעל"

אין 3 אקטען פון י. ליליען, מוזיק — מאקס האלם. רעזשי: מ. פאסטאָר מיט ערנא זיגלער אין דער הויפט-ראָל.

נוצט אוים די געלעגענהייט!!! ביליגער ווי ביליג!

מארגען, דינסטאג

ווידערהאָלונג פון דיגרויסע פרעמיערע דאָס

וואלגא-מיידל

מיט 24 נומערן געזאנג און טענץ.

ל א ד ז.
30 מאי 1932

„נייער פאלקסבלאט"

ל א ד ז.
30 מאי 1932

יודישע צרות אין קליינעם לאנד

וועגען עסטרייך, דעם היינטיגען עסטרייך, דעם אויסגעמאטערטען, אויסגעהונגערטען און ארומגעשניטענעם קליינעם לענדעלע צו רעדען, ווי דאס וואלט געווען א מעהר אדער וועניגער נארמאלע מלוכה, איז אונמעגליך צו רעדען. ווען די וועלט-מלחמה האט זיך געענדיגט האט איטאליען זיך צוגענומען דעם טיראל, אונגארן איז אוועק מיט איהרע אייגענע וועגען, סערביען האט צוגענומען באסניע מיט הערצאגאווינע, רומעניען האט אפגעשניטען פאר זיך זיבענבירגען, גאליציען איז אוועק צו פוילען און פון בעמען מיט דער סלאוואקיי איז געגרינדעט געווארען די טשעכא-סלאוואקישע רעפובליק, אויפ'ן שלאכט-פעלד איז געבליבען ליגען א קריפעל, אהן הענד און אהן פיס. נאר מיט דער הילף פון קוליעס האט זיך דאס קריפעל געהאלטען אויף גאט'ס ערד.

וויען, די אמאל גאר וואזשנע אויפטוערין און דעות-זאגערין אין איראפע, די אלטע אריסטאקראטקע מיט טייערע קליידער און דיאמאנטען, אבער אהן א שטיקעל ברויט אין מויל, וויען איז פערוואנדעלט געווארען אין א קלאגעדיקער בעטלערין, וואס האט שוין לאנג פערגעסען פון דער שאנדע פון שנארען. אויב נישט די עקשנות פון פראנקרייך און אנדערע מלכות מיט זייער בעשלוס נישט צו דערלאזען צו קיין פעראייניגונג פון עסטרייך מיט דייטשלאנד, וואלט דאס שנארען אויך נישט געהאלפען. דאס לאנד וואלט פשוט אויסגעגאנגען פון הונגער און קיינער וואלט זיך נישט אומגעקוקט.

אט די טעג האט די עסטרייכישע רעגירונג זיך ווידער געווענדעט צום פעלקער-בונד מיט דער בקשה צו דערלויבען איהר נישט צו צאהלען איהרע אינטערנאציאנאלע חובות, ווייל עס איז איהר בימער שווער. דער פעלקער-בונד האט אפגעענטפערט מיט א שארפען אפזאג און גאנץ ערנסט אנגעזאגט דעם מעהרמאליגען באנקראטשיק, אז די חוב'ת מוזען געצאהלט ווערען פינקטליך און אהן שום ווייטערע אויסרייד. דער אפזאג האט ארויסגערופען אין וויען אנ'אמתע מהומה. די רעגירונג פיהלט זיך אינגאנצען פערלוירען און ווייסט נישט וואס צו טון...

מיר זאגען עס דא אנטקעגען דעם, אז פון אזא מין פערקריפעלטער מלוכה'לע, וואס דארף אנקומען צו עפענטליכער קצבה, וואלט מען בעדארפט וועניגסטענס דערווארטען א ביסעל יושר בנוגע צו אנדערע קליינע פעלקער, וועלכע געפינען זיך אין א שווערען צושטאנד. אין וויען האט זיך אבער פאר די לעצטע חדשים צובליהט דער ביינווילגסטער אנטיסעמיטיזם. אנטיסעמיטיזם פריוואטער און אפיציעלער. וויען איז געווארען א צענטער פון אנטיסעמיטיזם און קען פרעטענדירען אויפ'ן צווייטען ראנג נאך בערלין.

די רעגירונג מאכט אנ'אנשטעל, ווי זי וואלט געווען געגען דעם רודפ'ן יודען, אבער פאקטיש ווערען די אלע געמיינהייטען אפגעטון אדער מיט איהר הסכמה אדער ביי א „נייטראלער" האלטונג פון איהר זייט.

פאר דער יודישער וועלט איז נישטא קיין שום גרונד צו פרעהען זיך מיט די אומגליקען פון דעם קליינעם לענדעלע, ווייל בעסער פון אנדערע ווייסען מיר, וואס עס איז אנ'עת צרה. חוץ אלעמען געפינען זיך אין עסטרייך מאסען יודען. זייער שיקזאל איז פערבונדען מיט'ן שיקזאל פונ'ם לאנד. וואלט מען דאך בעדארפט העלפען דעם לאנד אויף דעם אדער אויפ'ן אנדערען וועג. יודען פון גארער וועלט וואלטען זיך זיכער אפגערופען, אויב נישט די אונאויפהערליכע פערביסענע העצע געגען יודען...

ל. נ.

2. אינטערנאציאנאל פאר די סאוויעטען

ארגאן פון אינטערנאציאנאל וועגען די אויפגאבען פון די ארבייטער אין פאל פון אנ'אנפאל אויף רוסלאנד

א פאר ביטערע פראגען אויפ'ן אדרעס פון פ. פ. ס.

די עקזעקוטיווע פון צווייטען אינטערנאציאנאל האט אנגענומען א רעזאלוציע וועגען די פאסירונגען און דער דראהענדער לאגע אויפ'ן ווייטען מזרח. אין דער רעזאלוציע טרעט דער אינטערנאציאנאל שארף ארויס געגען דער אימפעריאליסטישער פאליטיק פון יאפאן און די, וועלכע העלפען איהר מיט אדער זענען גרייט איהר מיטצוהעלפען. די רעזאלוציע מאכט אויפמערקזאם אויף די קריגס-הכנות פון יאפאן ביי דער סאוויעטישער גרעניץ, די אונטעטיגקייט אדער אפילו מיטהילף פון די גרויסע מלוכות מאכען איהר מעגליך זיך ארויסצודרעהען פון די פערפליכטונגען, וואס פאלען אויף איהר צוליב דער אנגעהעריגקייט צום פעלקער-בונד, יאפאן האט מען ערלויבט אפצוווארפען דעם ארביטראזש און צו קאנצענטרירען מיליטער אין שאנכאי און אין מאנדזשוריען. א יאפאניש-סאוויעטישער קריג וואלט געווען גינסטיג פאר דער רעאקציע נישט בלויז אין רוסלאנד, נאר אויך אין דער גאנצער וועלט. אנ'אטאקע פון יאפאן אויף רוסלאנד, קאן ארויסרופען א וועלט-קריג. די ארבייטער טארען זיך נישט לאזען ארייננציהען אין דאזיגען קריג. זיי דארפען פאדערען, אז יאפאן זאל מאראליש פעראורטיילט ווערען, ווי אויך, אז ערשטענס, שאנכאי און מאנדזשוריען זאלען אפגערייניגט ווערען פון יאפאנישען מיליטער און צווייטענס, אויב יאפאן וועט זיך דערפון אפזאגען, זאלען אפגערופען ווערען די דיפלאמאטישע פערטרעטער פון יאפאן; דריטענס, דארפען אנגעווענדעט ווערען געגען יאפאן פינאנציעלע און פאליטישע ווירטשאפטליכע סאנקציעס.

אויב נישט קוקענדיג אויף דעם אלעם, וועט יאפאן דאך פראוואצירען א קריג, וועט דער אינטערנאציאנאל אויפפאדערען דעם אינטערנאציאנאל פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען צו א געמיינזאמער אקציע, כדי אונמעגליך צו מאכען דאס פראדוצירען, לאדעווען און איבערפיהרען יעטוועדע אמוניציע, שיקען קריגס-חפצים און אנדערע מאטעריאלען קיין יאפאן און באיקאטירען די שיפען, וואס וועלען געהן קיין יאפאן אדער וועלען פון דארט קומען.

אט דאס איז די רעזאלוציע, וועלכע ס'האט אנגענומען די עקזעקוטיווע פון צווייטען אינטערנאציאנאל. די רעזאלוציע ווערט דורכ'ן ארגאן פון די עסטרייכישע סאציאליסטען, דורך דער „ארבייטער-צייטונג" קאמענטירט אויף פאלגענדען אופן. די צייטונג שרייבט וועגען דער געפאהר פון א קריג צווישען יאפאן און די סאוויעטען:

זאל זיך קיינער נישט מאכען קיין אילוזיעס וועגען דעם ריזיגען פערגעהם פון דער דאזיגער געפאהר. א קריג צווישען יאפאן און דעם סאוויעטען-פערבאנד קאן פערוואנדעלט ווערען אין א וועלט-קריג, א קריג'וואס וועט ארומנעהמען אויך איראפע. די ריזיגע אינטערעסען פון אמעריקאנישען, ענגלישען און פראנצויזישען קאפיטאל אויפ'ן ווייטען מזרח קאנען ברענגען דערצו, אז די דאזיגע לענדער זאלען זיך ארייננמישען אין דעם קריג. יעדע מפלה פון רוסלאנד קאן ברענגען דערצו, אז פוילען און רומעניען זאלען אטאקירען רוסלאנד פון מערב. אין דער צייט ווען די סאוויעטישע ארמעי וועט זיין פערנומען אויף מזרח.

די צייטונג מאכט אזעלכע אויספיהרען:

יעדער סאציאליסטישער ארבייטער פערשטעהט, אז ווען די קאפיטאליסטען זאל געלונגען צו פערניכטען רוסלאנד מיט דער הילף פון קריגס-געוואלד, דאן וועט דער יורש פון באלשעוויזם זיין נישט די דעמאקראטיע, נאר די בלוטיגע ווייסע קאנטער-רעוואלוציע. עס וואלט נעקומען א בלוטיגע דערשטיקונג פון רוסישען ארבייטער, א בלוטיגע נקמה איבער דעם רוסישען פראלעטאריאט. רוסלאנד וואלט געווארען די ציטאדעל פון קאנטער-רעוואלוציע, אויף וועלכער עס וואלט זיך געשטיצט דער פאשיזם פון גאנץ איראפע, פונקט אזוי ווי די רעאקציע פון נייצעהנטען יאהרהונדערט האט זיך געשטיצט אויפ'ן צאריזם. די מפלה פון סאוויעטען-פערבאנד וואלט געווען די מפלה פון פראלעטאריאט, די מפלה פון אלע סאציאליסטישע אידעען אין דער וועלט.

און דערפאר, ווען דער יאפאנישער אימפעריאליזם וואלט זיך טאקע געוואגט אויף א קריג געגען די סאוויעטען, איז קיין ספק נישטא, אז די סאציאליסטישע ארבייטער פון אלע לענדער דארפען טון אלצדיגג, כדי צו העלפען די סאוויעטען.

די רעזאלוציע פון אינטערנאציאנאל און דער קאמענטאר פון דער ווינער ארבייטער צייטונג גיט א געלעגענהייט דעם קראקאווער „איל. קור. צאדז." צו שטעלען דער פ.פ.ס. א פאר זעהר נישט אנגענעהמע פראגען. די פראגען זענען בעזונדערס פיקאנט אין איצטיגען מאמענט, ווען די פ.פ.ס. האבען געקריגען א פארשטעהער אין דער עקזעקוטיווע פון אינטערנאציאנאל (דעפ. הערמאן ליבערמאן) דאס קראקאווער סענסאציע-בלעטעל פרעגט די פוילישע סאציאליסטען: צי זיי סאלידאריזירען זיך מיט דעם דאזיגען אפעל פון איינעם פון די וויכטיגסטע ארגאנען פון צווייטען אינטערנאציאנאל, מיט אנ'אפעל, „וואס איז אהן ספק אנ'אויסדרוק פון דער פאליטיק פון אינטערנאציאנאלען סאציאליזם.

צי איז, פרעגט די צייטונג ווייטער, פ.פ.ס. גרייט מיטצוארבייטען מיט די יעניגע, וועלכע בעשולדיגען פון פאראויס פוילען אין אגרעסיווע כוונות, און גרייטען זיך צו, אז אין פאל פון א וועלט-קאנפליקט אויפ'ן מזרח זאלען זיי ארומרינגלען פוילען מיט א מויער פון האס און זאלען ווארפען געגען פוילען און לטובת די סאוויעטען יענע טיילען פון אינטערנאציאנאלען פראלעטאריאט, וואס געפינען זיך אונטער זייער השפעה.

עס איז טאקע זעהר אינטערעסאנט, וואס עס וועט דערויף ענטפערען דער „ראבאטניק". כדאי איז צו בעמערקען, אז די רעזאלוציע פון צווייטען אינטערנאציאנאל האט די צייטונג פון פ.פ.ס. געבראכט מיט א גאנץ בעדייטענדער פערשפעטיגונג.

יאפאן האט נישט די מינדעסטע שלעכטע כוונות

ווער עס וויל קאן גלויבען, דעם יאפאנישען דיפלאמאט

א מיטארבייטער פון א פאריזער צייטונג האט גענומען א געשפרעך מיט דעם יאפאנישען באטשאפטער אין לאנדאן און מיטגליד פון דער יאפאנישער דעלעגאציע אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ מאטסודעירא, וועגען די בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און יאפאן. מאטסודעירא האט זיך בעמיהט צו בערוהיגען די עפענטליכקייט, ערקלערענדיג, אז די ידיעות וועגען א דירעקטער סכנה פון קריג אויפ'ן ווייטען מזרח זענען שטארק איבערגעטריבען. אבער אזוי איז שוין די טבע פון די דיפלאמאטען און בפרט פון די יאפאנישע דיפלאמאטען, צו זאגען נישט דאס, וואס זיי מיינען און וואס זיי ווילען.

לויט מיין מיינונג, האט געזאגט דער יאפאנישער דיפלאמאט, קאן קיין רייד נישט זיין וועגען א דירעקטער געפאהר פון קריג צווישען רוסלאנד און יאפאן. די געשפרעכען וועגן אונפערמיידליכען קריג זענען א פראדוקט פון איבערטריבענער פעסימיסטישער פאנטאזיע. יאפאן האט נישט די מינדעסטע כוונה צו שאפען קאמפליקאציעס מיט רוסלאנד און שוין יעדענפאלס ווייל יאפאן נישט בעדראהען די סאוויעטישע גרעניצען. עס איז אויך אנ'אבסורד צו האלטען, אז דאס יאפאנישע מיליטער אין מאנדזשוריען נויטיגט זיך אין דער מיטהילף פון די רוסישע ביעלא-גווארדייצעס. די רעדע פון קריגס-מיניסטער גענעראל אראקי איז איבערגעזעצט געווארען נישט גענוי. מיר איז בעקאנט, אז גענעראל אראקי האט אין די בלעטער קאטעגאריש געלייקענט, אז יאפאן פערנעהמט זיך אנצופאלען אויף די סאוויעטען.

די מענשען, וועלכע פערשפרייטען קלאנגען וועגען א כלומרשט פארשטעהענדער מלחמה צווישען סאוויעט-רוסלאנד און יאפאן, זענען אדער נישט בעקאנט מיט דער ווירקליכער לאגע, אדער זיי זענען פעראינטערעסירט אין פערשפרייטען סענסאציאנעלע קלאנגען.

פאנטאסטיש איז אויך די אידעע וועגען א יאפאנישער פרעווענטיווער מלחמה, כדי צו שטערען דער פערווירקליכונג פון פינפיאהר-פלאן אין רוסלאנד.

איך לייקען קאטעגאריש, האט ווייטער געזאגט מאטסודעירא, יעטוועדע כוונה צו פראוואצירען א קאנפליקט מיט רוסלאנד. יאפאן האט שטענדיג נעשטרעבט אפצוהיטען די געזעצליכע רעכט פון רוסלאנד אין צפון-מאנדזשוריען. וואס אנבעלאנגט דעם נישט-אגרעסיע-פאקט, קאן איך וועגען דעם זאגען דאס פאלגענדע:

יאפאן האט נישט איינמאל ערקלערט און האט אונטערגעשריבען ספעציעלע אפמאכען, אין וועלכע זי האט ערקלערט, אז זי האט נישט קיין שום אגרעסיווע כוונות, פונקט אזעלכע ערקלערונגען האבען געגעבען די סאוויעטען. דער נייער פאקט פון נישט אגרעסיע, וואס פערפאלגט דיזעלבע צילען, וואלט געקאנט אין דעם פאל געבען א גרונד פאר דעם גארישען גערעדעניש, אז די ביז-איצטיגע אפמאכען האבען נישט קיין שום ווערט.

וועגען די לעצטע געשעהענישען אין יאפאן האט מאטסודעירא ערקלערט: די סיבות פון פערברעכערישען אטענטאט אויפ'ן פרעמיער יאנוקאי זענען נאך נישט אינגאנצען אויפגעקלערט. דער נייער קאבינעט פון סאיטאן איז נאך נישט אינגאנצען פירמירט. דערוויל קאן מען נאך אין איציגען מאמענט נישט זאגען קלאר. וואסער איינפלוס עס וועלען האבען אויף דער אויסערליכער פאליטיק פון יאפאן די געשעהענישען אין יאפאן.

מיין פערזענליכע מיינונג איז די, אז דער טויט פון אינוקאי וועט נישט ברענגען צו קיין וויכטיגע ענדערונגען אין דער אויסערליכער פאליטיק. יעדענפאלס זענען נישט ריכטיג די קלאנגען, אז אין יאפאן וועט איצט בעקומען די איבערהאנד דער מיליטערישער פאשיזם און אז עס ווערט צוגעגרייט אנ'אנפאל אויף די סאוויעטען.

דערוויל א יודישע וועלט-קאנפערענץ

און דערנאך ערשט אנ'אלוועלטליכער קאנגרעס

בערלין, (י.ט.א.) קיין בערלין האט זיך די טעג צוריקגעקעהרט דער בעקאנטער ציוניסטישער פיהרער ד"ר נחום גאלדמאן, וועלכער האט אין משך פון אייניגע חדשים צוזאמען מיט'ן פרעזידענט פון דער יודישער אגענץ נחום סאקאלאוו געפיהרט אין אמעריקע די א"י-קאמפאניע.

אין א געשפרעך מיט'ן י.ט.א.-פארשטעהער האט ד"ר גאלדמאן בעריהרט צוו. אנד. דעם בעשלוס פון אמעריקאניש-יודישען קאנגרעס וועגען רופען אין יולי ה. י. אין איינער פון די שווייצארישע שטעט א יודישע וועלט-קאנפערענץ.

פון דער איירפאפעאיש-יודישער פרעסע, ערקלערט ד"ר גאלדמאן צוו. אנד., זעה איך אין דעם ענין הערשען אין איראפא געוויסע מיספערשטענדענישען. עס האנדעלט זיך נישט וועגען דעם יודישען וועלט-קאנגרעס, וואס זאל צונויפגערופען ווערען. דער אמעריקאניש-יודישער קאנגרעס וויל אויפ'ן היינטיגען זומער צונויפרופען א קאנפערענץ, אין וועלכער עס זאלען זיך בעטייליגען דעלעגאטען פון אלע אין בעטראכט קומענדע יודישע ארגאניזאציעס, וואס זאלען ארומרעדען די איצטיגע לאגע און אננעמען א בעשלוס וועגען פראיעקט צו רופען א יודישען וועלט-קאנגרעס.

דער אמער. יוד. קאנגרעס און די אן איהם אנגעשלאסענע ארגאניזאציעס זענען פרינציפיעל פאר צונויפרופען אין 1933 אדער 1934 דעם יודישען וועלט-קאנגרעס. זיי זענען אבער, פערשטעהט זיך, געגנוג לאיאל, אליין נישט צו ענטשליסען די פראגע, נאר ארומצורעדען זי צוזאמען מיט די פערטרעטער פון אנדערע יודישע ארגאניזאציעס און גרופען. די עקזעקוטיווע פון אמעריקאניש-יודישען קאנגרעס האט מיך געבעטען צו זיין איהר בייהילפיג אין דער ארגאניזירונג פון דער קאנפערענץ, אויף וואס איך האב גערן מסכים געווען. עס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט, ווען און וואו די קאנפערענץ וועט פארקומען. די דאזיגע פראגען ווי אויך די אייגצעלהייטען פון דער קאנפערענץ.ארגאניזאציע וועלען בעשלאסען ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

Starszy Felczer

L. Tajchner

אלטשטאדט 12 טעל. 165-72

בעזיצט א 23-יעהריגע שפיטאל-פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.

נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.

פאר ארימע אויפנאהם פון 8–10 פריה נאר 1 זל.

פאקעז-שטעלן מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ארויס בעשייניגונגען.

ספארט־בעוועגונג

דער טורן־ און ספארט־פעסט פון „מארגענשטערן"

שבת, דעם 4־טען יוני קומט פאר אויפ'ן ספארט־פלאץ אין „העלענאוו" דער יעהרליכער טורן־ און ספארט־פעסט פון „מארגענשטערן".

„מארגענשטערן" דאס איז שוין אין דער יודישער ספארט־וועלט נישט נאר א בעשטימטע ארבייטער־ספארט־אינסטיטוציע נאר א ריכטונג אין ספארט, וואס געהט זיך מיט אן אייגענעם וועג, און פיהרט זיך איהר ארבייט פאר דער פיזישער דערציהונג אויף א בעזונדערען אופן — דורך מאסען ספארט.

אויף דעם דאזיגען וועג האט זיך „מארגענשטערן" דערווארבען אנערקענונג הן ביי ספארט־פאכמענער, הן ביי אלע פריינד פון פיזישער דערציהונג.

די הויפט־אויפגאבע פון ספארט איז דערציהען א קערפערליך געזונטען דור. די ספארט־אינסטיטוציעס בעמיהען זיך דאס צו דערגרייכען מיט פערשידענע וועגען. פוסבאל, לייכט־אטלעטיק, האנט־באל, פערשידענע ספארט־שפילען, טעניס, דאס זענען אלץ די מיטלען אויף צו דערגרייכען א געוויסע פיזישע שלמות און דער קערפערליכער ענטוויקלונג. אבער דער הויפט־פעהלער פון די אלע ספארט־טעטיגקייטען בעשטעהט אין דעם, וואס זיי האבען הויפטזעכליך אין זין דעם יחיד, די ברייטע מאסען ווערען איגנארירט פון דרויסען געלאזט, דארט ווי עס פאדערט זיך די ספעציעלע אייגענשאפטען פון יחיד, כדי צו דערגרייכען דעם בעסטען ספארט־רעקארד.

„מארגענשטערן" דאגעגען האט די ספארט־טעטיגקייט פערוואנדעלט אין א מאסען־בעשעפטיגונג ספעציעל דורך גימנאסטיק, דאס איינציגע געביט אין וועלכע עס קאנען זיך בעטייליגען די ברייטע מאסען.

עס האט זיך געקענט אויסדאכטען אז די גימנאסטיק, וועלכע זעהט אויס א צו איינטעניגע ספארט ארבייט, וועט נישט דערגרייכען דעם נויטיגען עפעקט, ד.ה. זי וועט נישט קענען צוציהען דעם אינטערעס פון דער ברייטער מאסע, וועלכע זאל פול מאכען דעם ספארט־פלאץ, בעת גימנאסטישע ספארט אימפרעזעס. אבער די פראקטיק האט אנדערש בעוויזען. די גימנאסטיק ביי א געהעריגע בעארבייטונג פון ספארט־אינסטרוקטארען ווערט פערוואנדעלט אין א הערליכע פארשטעלונג פון מוסקולען־שפיל און קערפערליכער שיינקייט.

„מארגענשטערן" האט דורך איהרע ספארט־אימפרעזעס דאס בעוויזען. הונדערטער ספארטלער זענען ארויסגעפיהרט געווארען אויפ'ן ספארט־פלאץ און מיט דער הילף פון הערליך־קאמבינירטע גימנאסטישע איבונגען אויף מכשירים און אין פרייע איבונגען זענען געגעבען געווארען מוסטערהאפטע נומערען, וואס האבען ארויסגערופען ענטציקונג ביי די טויזענטער צושויער.

יעדעס יאהר ארדענט „מארגענשטערן" איין סך הכל איין פעסט, איין עפענטליכען ארויסטריט, אין פערגלייך מיט די פילמאליגע ארויסטרעטונגען, וואס עס געבען פוסבאליסטען, באקסער און אנדערע ספארטלער, איז אזא יאהרליכער ארויסטריט פיל צו ווייניג אויף געוואונען פאפולאריטעט. אבער נישט קוקענדיג אויף דעם, איז „מארגענשטערן" היינט די פאפולערסטע ספארט־אינסטיטוציע ביי אונז אין שטאט. מיט יעדען יאהר פיהרט די דאזיגע ארבייטער ספארט־געזעלשאפט אריין אין דער גימנאסטיק אלץ נייע און פרישע נומערען, וועלכע מיט זייער פארביגקייט און פערשידענארטיגקייט רופען זיי ארויס ענטציקונג ביי דעם ברייטען עולם צושויער, א חוץ דעם איז יעדער ספארט־פעסט פון „מארגענשטערן" א דעמאנסטראציע פון די גרויסע דערגרייכונגען אויפ'ן געביט פון דער פיזישער דערציהונג.

א.

די גרויסע אויטא־געיעגען אין אוואס

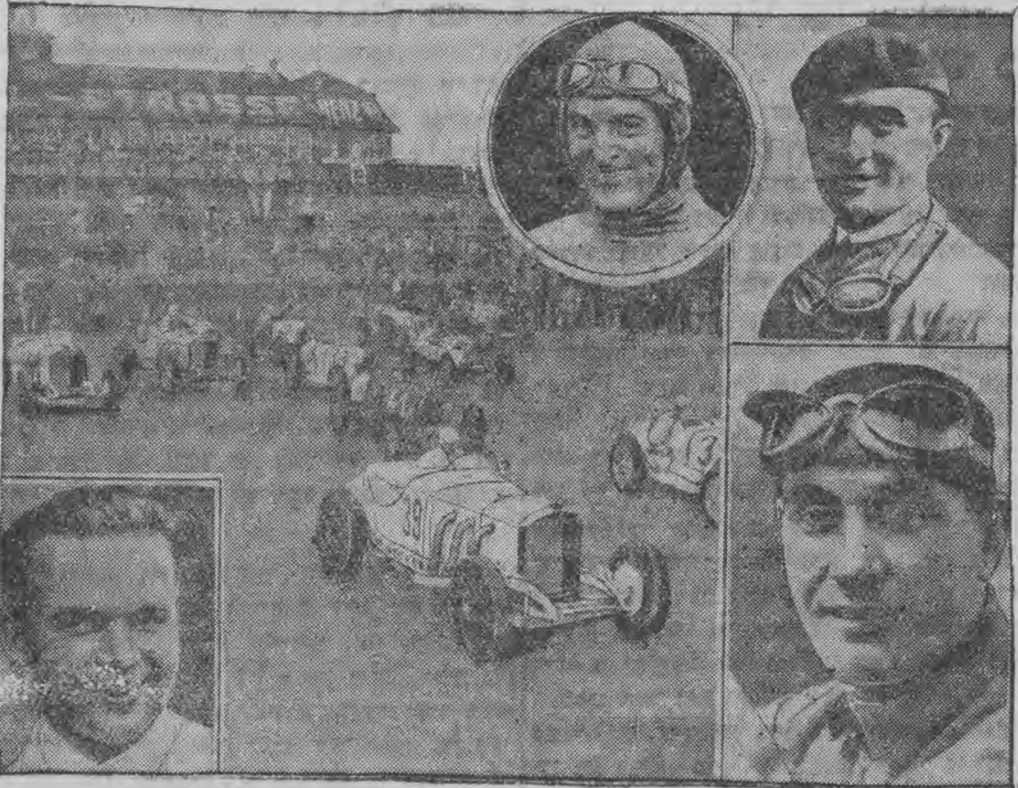

פוסבאל

שטערן — וו. ק. ס. 1:2 (0:2)

שבת איז פארגעקומען אויפ'ן ספארט־פלאץ פון „וו.ק.ס." א פריינדשאפט־מעטש צווישען דעם שטארקען מיליטערישען „בע"־קלאסיגען ספארט־קלוב „וו.ק.ס." און יודישען ארבייטער ספארט־קלוב „שטערן".

די יודישע מאנשאפט, האט נישט קוקענדיג דערויף, וואס זי איז ארויסגעטרעטען מיט 2 רעזערוו־שפילער, ארויסגעוויזען א גוטער פארם און האט געשפילט זעהר אמביציעז, וואס זאגט איהר פאר גרויסע ערפאלגען אין די מייסטערשאפט־קאמפען און ביי א געהעריגער צוגרייטונג קאן זי גיין צום מייסטער־טיטול פון דער „צע"־קלאס קאנקורענצלאז.

אין דער ערשטער העלפט פון שפילען האט די יודישע מאנשאפט א שטארקע איבערמאכט. דער אנגריף, געפיהרט דורך דעם אויסגעצייכנטען לובלינסקי שפילט זעהר פראדוקטיוו און שיסט צוויי טויערען דורך זילבערבערגן און הערשקארן. אין דער צווייטער העלפט פון מעטש פאלט די יודישע מאנשאפט עטוואס אפ פון די כוחות, וואס גיט א מעגליכקייט די מיליטער־לייט צו דערגרייכען א עהרען טויער פון א זעלבסטמערדערישען שאס.

* * *

דער פריינדשאפטס־מעטש וואס האט געזאלט פארקומען צווישען די צוויי יודישע מאנשאפטען „הכח" און „מכבי" איז צוליב'ן שטארקען רעגען נישט פארגעקומען.

לאדז — לעמבערג 0:0

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען דער צווישען־שטעטישער מעטש צווישען לאדז און לעמבערג. דער מעטש האט זיך געענדיגט אהן טויערען־רעזולטאט. וואס איז שוין פון פריהער אויס א בעוויז אז דאס שפילען איז נישט געשטאנען אויף דער געהעריגער הויך.

דאס שפילען אליין האט דאס אויך בעשטעטיגט, קוואליפיצירען קען מען דאס נאר מיט אומזיניגען שפילען, אהן פלאן און אהן סדר. נישט די לעמבערגער מאנשאפט און נישט די לאדזער זענען געווען צוזאמענגעשפילט און מ'האט געשפילט גלאט אין דער וועלט אריין, אזוי אז דער רעזולטאט ענטשפרעכט דעם שפילען, ביידע זענען געווען נול.

דער בערלינער וו. מייער

האט פעסטגעשטעלט א נייעם רעקארד אין ווייטשפרונג

פוילען — יוגאסלאוויען 0:3

נעכטען איז אין יוגאסלאוויען פארגעקומען דער אינטערנאציאנאלער פוסבאל־מעטש צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון פוילען און דער רעפרעזענטאנץ פון יוגאסלאוויען. הגם מ'האט אויף זיכער גערעכענט, אז פוילען וועט דעם דאזיגען מעטש פערשפילען, האט פוילען אבער געוואונען מיט דעם בכבוד'ן רעזולטאט פון 0:8.

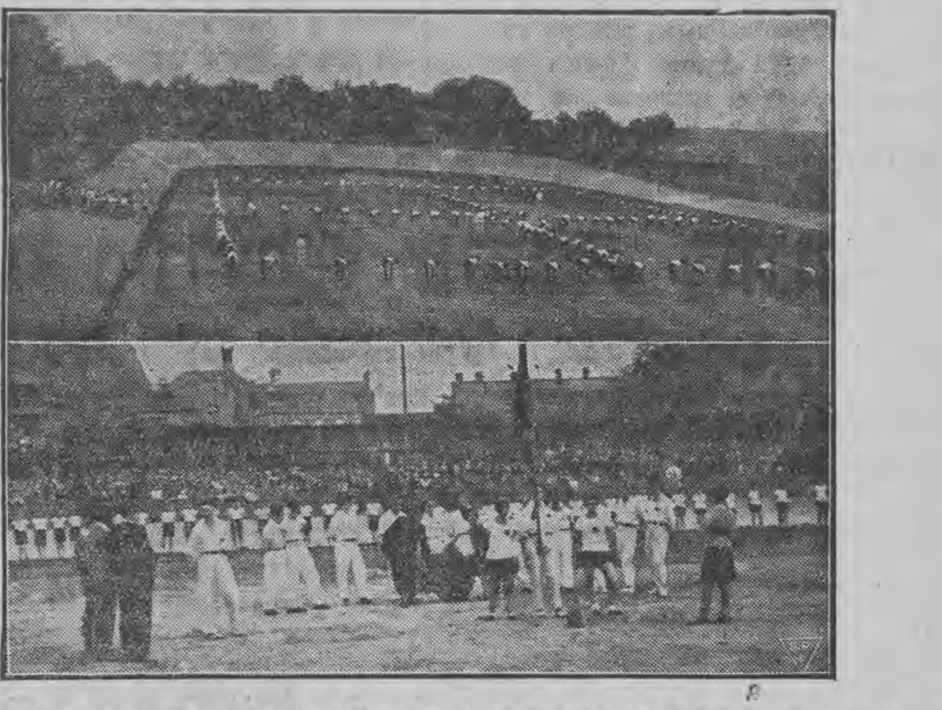

אויבען: א פראגמענט פון דער אלגעמיינער „מארגנשטערן"־פריי־איבונג אויפ'ן ספארט־פלאץ העלענאוו.
אונטען: די אינסטרוקטארען־קאמיסיע בעקומט בלומען פון דער „מארגענשטערן"־פערוואלטונג.

די גרויסע אינטערנאציאנאלע געיעגען אין העלענאוו

נעכטען זענען אויפ'ן טאר אין העלענאוו פארגעקומען גרויסע אינטערנאציאנאלע דיסטאנס־געיעגען איינגעארדענט דורך דעם ספארט־פאראיין „אוניאן". נישט קוקענדיג אויף דער ספארט־קאנקורענץ פון צווישען־שטעטישען מעטש לאדז — לעמבערג, האבען דאך די אינטערעסאנטע געיעגען צוגעצויגען א זעהר גרויסען ספארט־פובליקום, די ארגאניזאציע פון די געיעגען איז געווען א מוסטערהאפטע. אין די מאטאר־געיעגען האבען אנטייל גענומען קארפוס (דייטשלאנד), אירגענס (דייטשלאנד) ביאנא (איטאליען), קלאט (פוילען), א חוץ דעם האבען אנטיילגענומען א גרויסע צאהל לאדזער פאהרער פון „אוניאן", ראפיד ל.ק.ס. און וויטעלזאן פון „בר־כוכבא".

אין ערשטען פערלויף פון ספרינטער־געיעג אויף 1200 מעטער האט געזיגט שמיט (אוניאן), און אין 18 סעק. צווייטען — אייזנבראד (ראפיד), אין פינאל האט געזיגט אייזנבראד (ראפיד).

אין דיסטאנץ־לויף אויף 10 קילאמעטער 25 רונדען האבען אנטיילגענומען די דערמאהנטע פאהרער מיט זייערע פיהרערס. געזיגט האט קארפוס (דייטשלאנד), וועלכער איז געפיהרט געווארען דורך וויטיג'ן.

ביי דעם דאזיגען לויף איז געשעהן א זעהר שווערער פאל, דער פיהרער פון אירגענסן — מילער האט זיך איבערגעקעהרט מיט'ן ראווער און צוזאמען מיט איהם אירגענס. ביידע זענען שווער פערוואונדעט געווארען און האבען געמוזט ארויסגעצויגען ווערען פון די ווייטערדיגע געיעגען.

אין ערשטען לויף פון די „טייז פון די פוילישע ציקליסטען" אויף 1200 מעטער האט געזיגט אייזנבראד (ראפיד) אין צווייטען לויף ווידער אייזנבראד און אויך אין דריטען לויף — אייזנבראד.

אין „דעמי־פאנד" אויף 10 רונדען האט געזיגט יאנאב (אוניאן), .

צווייטען דיסטאנץ־לויף נאך מאטארען אויף 20 קילאמעטער, געזיגט האט פיאנא (איטאליען) 21 מינוט 16 סעקונדען.

צוליב דער שפעטער צייט איז דער דריטער דיסטאנס־לויף נאך מאטארען אנשטאט 40 קילאמעטער פארגעקומען אויף 30 קילאמעטער. דער ערשטער איז געקומען פיאנא (איטאליען) אין 32 מינוט און 23 סעקונדען, 2) קלאט (פוילען) און 3) קארפוס (דייטשלאנד).

היין מילער (דייטשלאנד) און פיער טשארלס (בעלגיען)

וועלען קעמפען וועגען דער אייראפעאישער באקס־מייסטערשאפט אין שווער־געוויכט.

הויפט־סיבות פון אבארטען

דער לעבנסקאמף פאר דער עגזיסטענץ, און די מאדערנע פרוי, וואס שטרעבט צום פערזענליכן לעבן

וועלכע זענען די הויפט־סיבות פאר דער פערשפרייטונג פון אבארט?

1) קודם כל עקאנאמ׳שע סיבות: מאטעריעלע און סאציאלע נויט. שווערער קאמף פאר עקזיסטענץ, שוועריגקייטן ביי חער דערציהונג פון קינדער.

2) דער גאנצער מאדערנער לעבן איז געווארען מעהר מאטעריאליסטיש און ראציאנאליסטיש.

3) עס האבען זיך געענדערט די אנשויאונגען אויף געשלעכטליכע בעציהונגען.

4) נישט א קליינע ראל שפילט אויך דער פאקט וואס אין לעצטען יאהרהונדערט האט זיך די בעפעלקערונג פון דער גאנצער וועלט פערגרעסערט. דער איירא־פעאיש־אמעריקאנישער טייל פון דער מענשהייט האט זיך פערגרעסערט פון 185 אויף 685 מיליאנען. די אייראפייער האבען זיך פערמעהרט אין 4 מאל. די אמעריקאנער אין 12 מאל. אט די ראזיגע פראגרעסיווע פערגרעסערונג, האט געפיהרט צו דער מיינונג, אז אין דער נאהענטסטער צוקונפט וועט קומען א מאמענט, ווען די ערד וועט נישט זיין בכוח צו דערנעהרען די מענשהייט. אט די שטרעמונג האט נישט ווייניג געפיהרט צו דער ראציאנאליזירונג פון געזעלשאפטליכען לעבען, צו דער רעגולירונג פון געבורטען אין יעדער משפחה.

ארום דעם ענין איז ענטשטאנען א גרויסער קאמף. עס געפינען זיך אין ביידע זייטען פון קאמף בעריהמטע סאציאלאגען, יוריסטען און געזעלשאפטליכע טוער. דער גרונט־געדאנק פון די פערטיידיגער פון פאראגראף 218 בעשטייט אין דעם, אז דאס לעבען פון דער פרוכט מוז ווערען געשטיצט. אויף וועלכע טעאריעס און פרינציפען שטיצען זיך די פערטיידיגער פון פאראגראף 218? לייכטער און איינפאכער ווערט די גאנצע פראגע פערענטפערט פון שטאנדפונקט פון דער קריסטליכער טעאלאגיע און עקאנאמישע געזעצען. די עקאנאמישע טעאריע באזירט אויף דער אזוי גערופענער נשמה־טעאריע. די קאטוילישע טעאלאגיע בעשטעהט אויף דעם, אז די פרוכט בעקומט שוין א נשמה אין מאמענט פון דער בעפרוכפערונג, און דערפאר טאר א נשמה נישט פערניכטעט ווערען.

שווערער ווערט די לעזונג פון דער פראגע, ווען מען זאל זי פערטיידיגען אויפ׳ן יסוד פון יורידישע ארגומענטען. א גאנצע רייהע פון יורידישע אויטאריטעטען (האדך, וואכענפעלד, הילער, ליליענטאל) זאגען זיך ארויס, אז די פרוכט קען נישט א נערקענט ווערען פאר א סובייעקט פון רעכט, אז שיצען מוז מען נאר דעם געבוירענעם מענש, ווייל די פרוכט איז נאך נישט קיין מענש און נישט קיין מיטגליד פון דער געזעלשאפט, נאר א מענש, וואס לעבט שוין צווישן דער מענשליכער געזעלשאפט, האט דאס רעכט צו בענוצן מענשליכע רעכט און פערלאנגען שוץ. געגען די שטרעבונגען איז אויפגעטרעטען אנ׳אנדער טעאריע פון פיסלער, וועלכער בעשטעהט אויף דעם, אז די פרוכט איז א בעזונדערער נפש. פיסלער שטיצט זיך אויף דער אזוי גערופענער ביאלאגישער טעאריע. לויט דער ביאלאגישער טעאריע איז די פרוכט א בעזונדערער לעבעדיגער נפש, וואס אונטערשיידט זיך פון מענשען דורכדעם, וואס ער געפינט זיך אין אפהענגיגקייט פון דער מוטער און לעבט אין מוטער־קערפער.

אלס הויפט־טעם פאר׳ן פערבאט פון אבארט ווערען בעטראכט די מלוכה־אינטערעסען. היינט צו טאג שטעהען די מלוכה־אינטערעסען העכער פאר די אינטערעסען פון יעדען איינצעלנעם מענשען. דערפאר האט די מלוכה א רעכט צו פערטיידיגען דאס לעבען פון צוקונפטיגען בירגער.

אט דער שטאנדפונקט ווערט פערטרעטען דורך יערין, ראטברוך, ליליענטאל, שולצענשטיין א. א. אט די פאפולאציאנס־טעאריע, וואס גיט דער מלוכה א רעכט צו רעגולירען די בעפעלקערונג. פונ׳ם לאנד, קען אבער געהן ביז צום אבסורד, ווען זי זאל דורכגעפיהרט ווערען ווייטער. דען זי קען געבען דער מלוכה א רעכט זיך אריינצומישען אין דעם געשלעכטליכען לעבען פון איהרע בירגער און וואלט געקענט דורך שטראף צווינגען די בירגער זיך פערמעהרען. וואס צווינגט די מלוכה צו זארגען פאר דער בעפעלקערונגס־צאהל? אין מיטעלאלטער האט די מלוכה נויטיג געהאט גרויסע ארמייען און אויך היינט צו טאג ווערט בעהויפטעט, אז דאס לאנד, וואס ווערט קלענער אין ביאלאגישען זין געפינט זיך אין דער סכנה פון אויסשטארבען און פאלט אריין אונטער א פרעמדער פאליטישער השפעה און קען פערשווינדען פון דער ערד. אזוי למשל, האט מען פארן קריג אין פראנקרייך זיך זעהר בעאומרוהיגט פאר די קלענערע צאהל געבורטען אין פערגלייך מיט דייטשלאנד. אבער ווי מיר זעהען, איז די בעאומרוהיגונג נישט געווען בערעכטיגט. אזוי איז די מלוכה׳שע פאפולאציאנס־טעאריע, וואס גיט דער מלוכה א רעכט צו רעגולירען די בעפעלקערונג. אבער די זעלבע טעאריע לייגט ארויף אויף דער מלוכה א גרויסע פעראנטווארטליכקייט און פערלייכטערט איהר צו זארגען, אז די ביי־געבוירענע און אויסוואקסענדיגע דורות זאלען ווערען פערזארגט אין זייער ווייטערדיגער עקזיסטענץ.

דער אבארט ווערט נאך פערארטיילט פון דער הערשענדער מאראל. אבער עס איז נאך נישט געלונגען ביז צום היינטיגען טאג אויסצוארבייטען איין איינציגע מאראל, וואס זאל זיין אנערקענט פון אלעמען, די מאראל בייט זיך אין פערשידענע היסטארישע עפאכעס און ביי פערשידענע קלאסען. נאר די קריסטליך־קאטוילישער מאראל איז געבליבען אונפערענדערט במשך פון פיל יאהרען. אבער נישט פאר אלעמען איז אט די רעליגיעזע עסיק א צוואנג. און דערפאר איז זעהר שווער צו מאטיווירען דעם שטראף פאר אבארטען פון שטאנד־פונקט פון דער מאראל. עס איז נישטא קיין ספק, אז יעדע פרוי, וואס מאכט אנ׳אבארט, פיהלט אין דער טיפעניש פון איהר נשמה, אז זי טוט עפעס נישט קיין גוטע זאך, עפעס אומנאטירליכעס, אבער ווי עס שיינט, איז דער קליינער פונק נישט גענוג, כדי איהר אפצוהאלטען פון אבארט, אויף וועלכען עס־שטויסען איהר פיל שטארקערע מאטיוען. עס בלייבען נאר 2 שטאנדפונקטען:

1) די ביאלאגישע טעאריע, ד. ה. אז די פרוכט איז א לעבעדיגער מהות, א לעבען, וואס ענטוויקלט זיך און האט דאס רעכט ווי יעדער לעבען אויף שוץ און מוז זיין דעם מענשען טייער.

2) די מלוכה׳שע פאפולאציאנס־טעאריע, וועלכע בעשטעהט אין דעם, אז די מלוכה, וואס האט ארגאניזירט די געזעלשאפט, מוז טראכטען און זארגען פאר א צו־וואוקס פון מענשען און האט א רעכט צו שיצען זייערע צוקונפטיגע בירגער. נישט קוקענדיג אויף דעם, צי ליגט שוין דאס קינד אין וויג נעבען דער מוטער אדער ער געפינט זיך אין מוטער־לייב און ווערט דערנעהרט פון איהר בלוט און זאפט.

אויף איין זייט זעהען מיר די געזעצגעבונג מיט איהר פערבאט, די אינטערעסען פון דער מלוכה און ביאלאגישע פרינציפען, און אויף דער אנדער זייט דעם לעבען מיט זיינע שוועריגקייטען, וועלכע פיהרען דעם מענשען צו פערצווייפלונג. און לעבענס־קאמף פאר דער עקזיסטענץ, וואו יעדער מענשליכער יחיד איז פערפליכטעט צו קעמפען פאר זיך. מיט איין ווארט דעם גאנצען מאדערנעם סאציאלען בילד, וואס שטעהט פאר אונזערע אויגען היינט צו טאג. ווען מען זאל נאך בעטראכטען, אז די פרוי האט אין די לעצטע יאהרען אויסגעארבייט פאר זיך אינדיווידועלע רעכטען, אז די מאדערנע פרוי האט זיך אוועקגעלאזען אויפ׳ן וועג פון עמאנסיפאציע און וויל נישט נאר זיין א פלי־זיין און שטרעבט צו פערזענליכען לעבען, צו דערציהען די קינדער אזוי ווי זי פערשטעהט עס, טא ווערט פערשטענדליך, וואס די מאדערנע פרוי זוכט צו רעגולירען איהרע נאטירליכע אייגענשאפטען, מורא־האבענדיג, אז ווען נישט, וועט זי בלינד פערפיהרט ווערען פון איהרע נאטירליכע מעגליכקייטען און וועט נישט זיין בכוח אין די איצטיגע שווערע צייטען פון קריזיס פערטיג צו ווערען מאטעריעל און פיזיש מיט די סך געבורטען. און דערפאר שטעהען מיר היינט פאר א גרויסען קאנפליקט, וועלכער ציהט זיך שוין מעהר ווי א האלבער יאהרהונדערט, און וועלכער האט אין די לעצטע 25 יאהר אנגענומען א בעזונדערס שארפע פארם.

ד״ר ב. הערצפעלד.

דייטשע פילם־עקספעדיציע פאהרט אפ אין די פאלאר־לענדער

פערזעסענע

פון מ. י. סמאלארזש.

(ערצעהלונג)

דעמזעלבען אויפגערעגט גייט זי פריהער א רויף אין די שטובען אריין, ווי אלעמאל, אנ׳אנגעדראדעלטע, א בייזע — דערפאר, וואס זי האט א גאנצען טאג כמעט, ווי נישט געלייזט.

ד׳מוטער דרעהט זיך ארומעט אין ד׳שטוב, שאקעלט מיט די גאמבע, און ברומט ארויס:

— משוגע שוין אזוי איינציגווייז זאניכעט ווערען.

די שטוב הוידעט, וויגט זיך אומרוהיג, ס׳ציפען ביים הארץ — די מאמעס ווערטער, קניפען די פערחרפה׳טע בלאסע באקען, אז עס וואלט זיך זיי איצט אלעמען געוואלט א מעשה זיך אנטון — אדער אנטלויפען ערגעץ ווי די אויגען וועלען זיי טראגען. זיי זיצען ביים טיש אונטערגעשפארט די עלענבויגנס אונטער די קעפ, און פאר די אויגען דרייט זיך, פליהט אלץ אין א ווילדען קאראהאד, און חנה ברוין יאמערט ארויס פון אלע ווינקלען:

— טעכטער, טעכטער האט ער מיר איבערגעלאזט.

די שטוב ווערט אנגעבלאזען ווי א ליידיגער קעסעל מיט פארע, וואס קען יעדער רגע אויפרייסען. די מאמעס לעצטע ווערטער בריהען זיי אפ ווי צעלאזטע בלייערנע טראפענס, הענגען זיך אן ווי שטיינער אויף די אקסלען. די מוטער האט זיך בעזעצט אין א ווינקעל, גריזשעט אזוי טעמפ, אזוי אויסגעברענט׳דיג ווי א מויז. ס׳ערשטע מאל ווערט זיי איצט קלאר, אז זיי ווערען פרעמד אין זייער איינענער אויסגעצערטעלטער, אויסגעפייעשטשעטער היים — איבריג אין זייער אייגענע מאמעס אויגען. א רגע, ציגדט זיך אן אין זיי א גרין פיינדליכע שנאה צו זייער מאמע. די עלטסטע טאכטער שיינדעלע, וועלכע ס׳דוכט זיך, אז בלויז נאר אויף איהר קאפ טייטלען די מאמעס ווערטער, — גיט זיך א צעשריי ווילד אימה׳דיג:

— מאמע, הער אויף! — זי וויל נאך עפעס צוגעבען, נאר זי ווערט ווייס ווי קאלך. דער כעס דעצט זיך ביי איהר אויגן די ליפען ווייס ווי קרייד, זי ציטערט מיט׳ן גאנצען קערפער, און קען ווידער באך אופן מעהר נישט ארויסברענגען ווי אט די ווערטער — מאמע, הער אויף!

חנה ברוין דערשרעקט זיך פאר די טאכטערס מאדימ׳דיגע בעוואלדען, ווייל נישט, אז ס׳זאל אנשפארען אין דער גאס אריין, בלייבט זיצען שטיל ווי א אנבעש ראקענע קראה, מיט אנ׳אנגעשפיצט פנים, רייסט פאר אויפגע׳ן טקייט שטיקלעך נרינע באקען.

ס׳ערשטע מאל, נאך; א לאנגע צייט האבען אינגט די טעכטער איבערגעלאזט אליין די מוטער.

זיי זענען ברוגז׳ע מיט די טיכלעך אויף די אקסלען אראפ פאר׳ן טויער, מתחילת האבען זיי נישט גערעכענט ווייטער צו געהן, נאר איינציגווייז האט זיי ס׳שטילע, מילדע וועטער מיט דער קלארער העלער נאכט א לאך־געגעבען, און זיי ווייטער געצויגען, ווייטער אין מארק אריין.

דער מארק איז געווען אפגערייניגט ווי נאך א שלאקס־רעגען, בלויז עטליכע באלעבאטישע מיידלעך מיט יונגעלייט, וועלכע געהערען צו די העויזיאניסטען, און, וועלכע לערנען זיך גאנצע טעג בוכהאלטעריע — האבען זיך פערקליבען צו געהן אין שטעטעלדיגען פארק אריין, זינגען חליצה׳שע לידער, און צו קושען זיך דערווייל אהן גדן.... די פארלעך האבען זיך מיט זיי יחוס׳דיג בעגריסט, נאר עטליכע יונגע מיידלעך האבען זיי פערשייט, חוצפה׳דיג אנגעקוקט, און פערשטיקט ארייגעלאכט צו זיך אין די בלוזקעס. צוליב דעם האבען זיי שנעל פערקערעוועט אונטער די טומאה, און זיך געלאזט אויף דעם וועג, וואס האט געפיהרט צו מאליבאווסקי סאד. א כוואליע פון זכרונות האט איצט אפגעשווענקט, אפגעפליעסקעט זייערע פערשטויבטע, פערוואקסענע מוחות, אט דא אויף דעם וועג האט דאך זומער — צייט אין די וואקאציע חדשים אהער געשטראמט די פני פון דער שטאט. און אויך, ווען זיי פלעגען קומען פון די גובערינע שטאט, זענען זיי דא אפגעלעגען גאנצע טעג, אנגעטון אין ווייסע באטיסטינע בלוזקעלעך, בלאהע זיידענע סטענגעס איינגעפלאכטען אין די צעפ. איצט איז זיי דער וועג אזוי נאהענט, און דאך אזוי פרעמד. פון דער טיף אין סאד, הערען זיך איצט אנדערע געלעכטערלעך, אנדערע לידלעך, זיי בעמיהען זיך אויפצוכאפען א בעקאנט קול, א בעקאנט לידעל — זיי דערהערען גארנישט — אזוי ווי זיי וואלטען זיין טויב. א ווייסע סומיעדיג גרויזיש גרילט אין זייערע אויערן, די נאכט ווי א זילבערנער וואלקען־שטויב בלענדט, מיניעט פאר די אויגען, די לופט א טרוקענע, א שארפע קעלט, און ברעכט אונטער זייערע קורצע, אפגעהאקטע אטעמס. זייערע הערצער נעהמען קלאפען האסטיגער, ס׳שוינדערט זיי אויפ׳ן לייב, א קאלטער דרעשטש לויפט זיי אדורך איבער די ביינער, זיי פאלען זארויף איינע אויף די צווייטעס אקסעל, און פערגעהען זיך אין א שטיל הוישען און שלוכצען...

אין דער שטוב, האלט אפ א שטיקעל ברוגז. די טעכטער רעדען נישט צו דער מאמען. גאלדעלע עפענט נישט די טשיינע, געזען פערביי יורען, ציהען מיט די אקסלען און בעטראכטען די טשיינע, ווי א חורבה. שטעהען אזוי א פאר מינוט, און געהען זיפצענדיג ווי נאך אנ׳אבל פערביי, זיי ליגען כמעט צו גאנצע טעג אין די בעטען. בינדען זיך ארום די קעפ מיט ווייסע ראגאווקעס, פינטלען מיט די אויגען, פערציהען די ליפען, אמאל אין א שמיירכעל, וועלכער קרומט זיך אויס אין די ווינקלען, און אמאל פערבייסען זיי, קריצען מיט די ציין, און טיילמאל גאר האלטען זיי כוח׳לאז אויף די מיילער. די מוטער געוועהנט זיך צו, צו זייערע בייזע מינעלעך. ווארום, וואס איז איהר א חילוק — זי ווייסט איין זאך — דער סוף קומט אן.

טיילמאל טרעפט, מ׳ליגט אזוי אן א גאנצע וואך, און ווען ס׳קומט א שבת נאכמיטאג — קינד און קייט געפינט זיך אינדערגאס, פון שטעטעלדיגען פארק קומען אן הילכיגע געלעכטער׳ס, מ׳זינגט לידער — דורך די האלב צוגעמאכטע לעדענס, דרינגט אריין שאר־לאך רויטע שטראהלען. דער אינדרויסען פלאמט, העלט און שמעקט אזוי פריש מחיה׳דיג. זיי ליגען אזוי פערשמאכט אין די בעטען, און פלוצלונג גיט זיך עפעס א ריס־אפ ביי זיי אין הארץ, א בענקשאפט טליעט אויף, און בעהויכט זייערע פנימ׳ער אין א ראזען שיין, די פנימ׳ער צינדען זיך אן און אויפ׳ן געמיט נעהמען ארומטאנצען טענער, ס׳דערמאהנט זיך זיי, זיס אומעטיגע מעלאדיעס, צארטע ווינער וואלסען, און די ליפען הויבען אן ברומען א מעלאדיע, און אויפ׳ן פנים קרומט זיך א צער, א פערפייניגטער ווייטאג, די אויגען גליהען אויף, ווי זונען, וואס שפיגלען זיך אפ אין א קלאר זאמדיג וואסער. אבער באלד ברעכען זיך איבער די שטימען און פערלירען זיך אין די קעל, זיי שפרינגען אראפ פון בעט, זוכען צוזאמען ס׳אנגעטועכץ, שלעפען ארויס צוקנייטשטע, פערמאלעגטע, פערמילבעטע קליידער, און ציהען עס ארויף אויף זייערע אהנפארמיגע, אביסעל צעוואקסענע גופים, צום לעצט ווילען זיי ברויפציהען זייערע אויסגעיואקסענע, גראנאטענע מאנטלען מיט די גרויסע ביינערנע קנעפ, זיי שטעלען זיך אויס איינער אונטער די אנדערע ביים אפגעריבענעם שפיגעל, קוקען אריבער איינע איבער׳ן צווייטענס קאפ, און דא דערזעהען זיי, ווי מאדנע, משונה׳דיג, זיי זעהען אויס. זיי זוכען אויף די פנימ׳ער די אמאליגע חנ׳דלעך — אט גיט זיך עס א בעוויז — און כהרף־עין, פערשווינדט עס צוריק אריין אין די הויט... זיי דרעהען זיך אוועק פון שפיגעל פערשעמטע, בעהאלטען די פנימ׳ער אין די הענד, דערנאך שלעפען זיי אלס צוריק אראפ פון זיך, און שטעלען זיך אוועק מיט פערקלעמטע הערצער נעבען פענסטער.

אין דער שטוב טריפט אריין, א פארנאכטליכער בלויער אומעט, בעזוימט, זייערע פנימער אין שארטענגיגע איינהילען. זיי קוקען אראפ דורכ׳ן פענסטער, און דערזעהען, ווי ביינעש לייפציגער, רעצט מיט׳ן אלטען סטראזאווסקין פאר דער „מאסארניע״. זיי שמועסן צווישען זיך — באלעבאטיש, געלאסען, קוקען אויף זיך מיט גלעזערנע גראהע אויגען, און שפייען יעדע ווילע הילכיג, בארכעלדיג אויס אין ריבשטאק אריין. די מיידלעך דאכט זיך אויס, ווי ביינעש לייפציגער, זייער אייביגער שונא, קאנקיענט אויך א פראווניק — נאר נישט פון ר׳ שמחה׳ס שביט נישט קיין למדן, אפילו נישט קיין באלעבאטישער יוד, געפיהרט זיך גוי׳איש, קארג און תמיד געחוזק׳ט פון ר׳ שלמה׳ס ברייט הויז, און פון זיין האלטען זיך גדלות׳דיג — ער, לייפציגער, הלעגט טענה׳ן, אז מ׳וויל אלט ווערען בעדארף מען קייבעם אויסשטעכען די אויגען:

— און יהא ראיה — טענה׳ט ער איצט — בין איך נישט גערעכט געווען? —

ביי די מיידלעך הייבט אן ברענען. ס׳בלוט אין די אדערען — אויסצושמועסען, אפצוחוזקן פון זיי, פון זייער פאטער — פאר א קיילער, זיי רופען אהער די מוטער:

— זעה נאר מאמע, ווי דעם פאבזשוכס אויגען קריכען ארויס אויף אונז — נאך ווייניג דערלעבט איך אונז א בקמה —

אין דעם דערזעהען זיי, ווי לייפציגערס טאכטער, אויך א מיידעל, פון א יאהר 36, א בלאסע, א פערגרינטע, דרעהט זיך ארום, ווי זיי פארין פענסטער, מאכט אוועק די פארהאנג, גיט א קוק ארויס, און בעהאלט זיך ווידער. זיי פראלען האסטיג אויף ס׳פענסטער, און שרייען אראפ מיט אלטע מיידלעשע רציחה:

— פאניע לייפציגער, טריפה׳נע מארדע, די אויגען זאלען דיר ארויס — הער נאר, חכם, דו ביזט נישט געבליבען מיט א פערזעסענער מויד?

זיי ווילען איהם נאך אראפשיקען זידעל־ווערטער, נאר זי חנה ברוין — הגם ס׳פערדריסט זי אויך, זי טראגט אויך א בייז הארץ אויף איהם — דאך דערלאזט זי נישט ס׳איידעלע אויסגעגריזשעטע, אויסגעגיענדזשעטע בלוט — זעץ א פלאק, — נאר דער כעס קלעיעט ביי איהר אין דער שטיל. זי שלעפט אוועק די טעכטער פון פענסטער, און זיפצט זיך אונטער רציחה׳דיג, צודילט:

— אוי, טעכטער, אלטע טעכטער, האט ער מיר איבערגעלאזט!

א מארק הילכט אפ א חוזק׳דיג געלעכטער־נאר די עלטערע יודען זאגען, טרויעריג:

— ס׳איז נישטא פון וואס צו לאכען, ווער ווייסט צי זיי זענען נישט אראפ פון זינען.

די לאדענס פון דער שטוב, פערמאכען זיך האסטיג, פעסט, אזוי, ווי אויף אייביג. און נאכן חנה ברוין מיט די טעכטער בלייבען זיצען אין דער פינסטערער שטוב — נעהמט זיי אלעמען שווינדלען פאר די אויגען. די שטוב דרעהט זיך, ווי א קארוסעלע, און זיי רוקען זיך ווייט, ווייט אוועק, זינקען ווי אנ׳אונטערגעהענדיגע שיף ערגעץ ווי טיף אראפ — — —

(סוף).

עקאָנאָמיע און קאַרגשאַפט

ווי קאַרגע מענער פערביטערן דאָס לעבן פון זיך און פון זייערע פרויען

עס געהט איצט אַ סדרה עקאָנאָמיע אויף דער וועלט.

אין אייראָפּע, ווי דער עקאָנאָמישער קריזיס האַלט־אָן זינט דעם וועלט־קריג, געהט די דאָזיגע סדרה שוין יאָהרען און יאָהרען.

די אייראָפּעער האָבען אַפילו פאַר דעם קריג געלעבט אַ סך עקאָנאָמישער און איינגעהאַלטענער, ווי דער אַמעריקאַנער, ווייל מען האָט אין אייראָפּע שטענדיג פערדינט אַ סך ווינציגער, ווי אין אַמעריקע, און מען האָט דערפאַר געמוזט לעבען אויס־גערעכנט און מיט אַ שכל.

דער אַמעריקאַנער האָט פערדינט מעהר, איז ער דערפאַר געווען פערשווענדעריש, ער האָט זיך פערגונען מעהר לוקסוסען און וואוילטאָגען, ער האָט געזוכט צו האָבען וואָס מעהר הנאה פון לעבען.

אָט איז אָבער געקומען דער קריזיס אויך אין אַמעריקע האָט זיך אויסגעבילדעט און איז געצוואונגען צו נעמען זיך צו עקאָנאָמיע.

רעדט מען איצט דערפאַר איבעראַל וועגען עקאָנאָמיע. זיצען רעגירונגס־לייט, סענאַטאָרען און דעפּוטאַטען און ברעכען זיך די קעפּ ווי אַזוי צו מאַכען וואָס מעהר עקאָנאָמיע אין דער רעגירונגס הוצאות.

דאָס זעלביגע טוען אויך גרויסע פירמעס — מען זעהט אָפּשאַפען ווי מעגליך איבעריגע אויסגאַ־בען און פערהיטען פון פערשווענדעריי.

מען טוט עס אָפטמאָל אויף דעם חשבון פון מענשען, וואָס ווערען אַרויסגעוואָרפען פון זייערע בעשעפטיגונגען און בלייבען אָהן אַ שטיקעל ברויט.

אַזוי איז עס אָבער, עס איז אַ צייט פון עקאָ־נאָמיע, סיי אין דעם לעבען פון כלל און סיי אין דעם לעבען פון יחיד.

עקאָנאָמיע איז אָבער אַ גוטע זאַך נישט בלויז אין אַ צייט פון קריזיס.

איבערהויפּט איז עקאָנאָמיע וויכטיג אין דעם לעבען פון אַ פּריוואַטען מענשען.

עס איז אַ פערברעכען, ווען מענשען לעבען בלויז מיט דעם היינט און פערגעסען אָן דעם מאָרגען עס איז אַ זינד קעגען זיך און קעגען אַנדערע ווען מען פערלעבט אַלע פערדינסטען און מען שפּאָרט נישט אָפּ אויף דעם „רעגענדיגען טאָג".

אַ סך מענשען, וואָס ליידען היינט הונגער און נויט, בעצאָלען דעם ביטערען פּרייז פאַר זייער לעבען אָהן חשבון, פאַר נישט אָפּשפּאָרען אַביסעל געלט און בעוואָרענען זיך געגען אַ שווערער צייט.

די צרה איז נאָר, וואָס אַ סך מענשען מישען צוזאַמען עקאָנאָמיע מיט קאַרגשאַפט.

דאַרף מען אין זינען האָבען, אַז עקאָנאָמיע איז איין זאַך און קאַרגשאַפט איז אַ צווייטע.

ווען איינער איז קאַרג און ליגט אויף זיין געלט, ווי דער תלמוד דריקט זיך אויס, „ווי אַ מויז, וואָס ליגט אויף אַ באַרג רענדלעך", מיינט עס נישט, אַז ער איז עקאָנאָמיש.

און דאָס איז טאַקע דער אומגליק, וואָס קאַרגע מענשען ווייסען נישט ווי אַזוי צו זיין עקאָנאָמיש... זיי וועלען איינשפּאָרען אַ גראָשען און פערשווענ־דען אַ גאַנצען הונדערטער.

חוץ דעם איז קאַרגשאַפט גלאַט אַ מיאוס'ע מידה און אַ קאַרגער מענש איז אַ צרה פאַר זיין פאַמיליע, פאַר זיינע בעקאַנטע און פאַר דער געזעלשאַפט בכלל.

פיל פאַמיליע טראַגעדיעס קומען צוליב דעם, וואָס דער מאַן איז קאַרג און צעהלט אויס דעם גראָשען זיין פרוי, וואָס פיהרט די באַלעבאַטישקייט.

פרויען וואָס האָבען אַזעלכע מענער, פיהלען זיך בעליידיגט און ערנידריגט, און מיט רעכט. וואָרים אַ מאַן, וואָס קאָנטראָלירט יעדען גראָשען, וואָס די פרוי גיט אויס אויף צו פיהרען דאָס הויז און בעזאָרגען אַלע נויטיגע זאַכען פאַר דער באַלע־באַטישקייט — אַזאַ מאַן בעווייזט דערמיט, אַז ער האָט נישט קיין צוטרוי צו זיין פרוי, צו איהר פעהיגקייט און פערשטאַנד צו פיהרען אַ הויז, און ער גלויבט איהר פשוט נישט.

דיי דאָזיגע מענער מיינען, אַז מיט זייער קאַרגשאַפט דערפיהלען זיי די פליכטען פון עקאָ־נאָמיע.

דאָס איז אָבער נישט ריכטיג; וואָרים, ווי מיר האָבען שוין דערקלערט, איז פערהאַן גאָר אַ גרוי־סער אונטערשיד צווישען עקאָנאָמיע און קאַרג־שאַפט.

מיר ווייסען פון פאַלען, וואו קאַרגשאַפט האָט אָפטמאָל געפיהרט צו זעהר טרויעריגע רעזול־טאַטען. אָט בעמט, צום ביישפּיל, אַזאַ פאַל: אַ געווי־סער מר. ז. איז געוואָרען קראַנק; ער האָט זיך געראַנגעלט אַ לאַנגע צייט און האָט זיך נישט גע־וואָלט אונטערגעבען; ער איז אַרומגעגאַנגען אָנ־שטאָט זיך צו לייגען אין בעט און רופען אַ דאָק־טאָר, ער האָט עס נישט געטון, ווייל ער איז געווען בעשעפטיגט און גערעכנט, אַז אויב ער וועט בלייבען עטליכע טעג אין הויז, וועלען דאָס געשעפט ליידען. ער האָט בעלאַנגט צו דעם טיפּ מענשען, וואָס רעדען זיך איין, אַז אויב זיי לאָזען איבער אויף אַ טאָג זייערע מסחרים, וועט אַלצדינג געהען צו־גרונט און די וועלט וועט אונטערגעהען.

די פרוי האָט געזעהען, אַז איהר מאַן איז קראַנק, איז זי צו איהם צוגעשטאַנען, אַז ער זאָל זיך לייגען אין בעט און רופען אַ דאָקטאָר, ער האָט אָבער דערפון נישט געוואָלט הערען, וואָרום אַ דאָקטאָר קאָסט דאָך געלד, און פאַר אַ רעצעפּט דאַרף מען דאָך בעצאָהלען.

דער מאַן האָט אָבער זיך דאָך געמוזט אַוועק־לייגען, און ווען מען האָט געבראַכט דעם דאָק־טאָר, איז שוין זיין לאַגע געווען אַזוי ערנסט, אַז מען האָט הערנאָך געמוזט ברענגען פּראָפעס־סאָרען, אַנשטעלען מעדיצינען און עס האָט אָפּ־געקאָסט אַ פערמעגען, כדי איהם צו דערהאַלטען ביים לעבען.

דער מאַן איז נאָך געווען אַ גליקליכער, וואָס ער האָט זיך אויפגעהויבען פון בעט, כאָטש ער איז שוין קיין פולקאָם געזונדטער מענש נישט גע־וואָרען.

און ווי די דאָקטוירים האָבען דערקלערט, איז עס געווען דערפאַר, וואָס דער מאַן האָט פער־נאַכלעסיגט זיין געזונד־צושטאַנד.

און פערנאַכלעסיגט זיין געזונד־צושטאַנד האָט ער דערפאַר, וואָס ער איז געווען אַ קאַרגער; די מטבע איז ביי איהם געווען טייערער, ווי זיין איי־גען לעבען.

און מיר ווייסען אויך פון פאַלען, ווען פרויען האָבען פערלאָזען זייערע מענער, ווייל זיי האָבען מעהר נישט געקאָנט איבערטראָגען זייער קאַרג־שאַפט.

קאַרגשאַפט איז דערפאַר אָפטמאָל אַ קללה.

ווי פּסיכאָלאָגען דערקלערען, איז קאַרגשאַפט אַ מין גייסטיגע קראַנקהייט, און דער קאַרגער איז איינפאַך אַ קראַנקער מענש.

דער קאַהגער קאָן זיך אָבער בעפרייען פון דער דאָזיגער מיאוס'ער אייגענשאַפט.

ער דאַרף נאָר אָנווענדען אַביסעל ווילענס־קראַפט און בענוצען אַביסעל שכל־הישר, אויב ער פערמאָגט עס נאָר.

ווען די קאַרגע מענער זאָלען עס בעגרייפען, וואָלטען זיי און זייערע אייגענע געווען פיל גליק־ליכער און צופרידענער אין זייער לעבען.

ח.

נבלה אויף א יודישען בית־עולם

פיער בית־עולם-שענדונגען אין איין וואך אין דייטשלאנד

בערלין. (יט"א) דאָס „איזראעליטישע פאמיליען-בלאט" בעריכטעט וועגען 4 פרישע בית־עולם-שענדונגען אין דייטשלאנד, וואָס זענען אויס־געפיהרט געוואָרען אין משך פון דער לעצטער וואָך.

אין דער קהלה רהענס (קרייז קאָבלענץ) האָבען נישט ענטדעקטע פערזאָנען אומגעוואָרפען אויפ'ן אַרטיגען בית-עולם 6 מצבה-שטיינער.

אין דעם פערוואָרפענעם דאָרף געמינדען (ביי וועסטערבורג) זענען אויף דעם אָרטיגען אור־אַלטען בית-עולם אומגעוואָרפען געוואָרען 12 מצבות פון דער אַלגעמיינער צאָהל 19. אין דעם דאָרף איז שוין לאַנג נישטאָ קיין יודישע קהלה. עס וואוינט דאָרט נאָך בלויז אַנ'אַלט יודיש פּאָר־פאָלק, וואָס האָט אויסגעשטאַנען געבראָכענע צרות פון די דאָרפישע איינוואוינער, וועלכע זענען כמעט אַלע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען.

אויף דעם יודישען בית-עולם אין וואכא (טהירינגען) האָט מען געפונען די נבלה פון א חזיר. מיט א קורצע צייט צוריק האָבען אויף דעם זעלבען בית-עולם שול-קינדער צוגראָבען עטליכע מצבות. די אָרטיגע קהלה האָט בעשטימט אַ בע־לוינונג פון 50 מאַרק פאַר געבען אינפאָרמאַציעס וועגען די פּראָפאַנאַטאָרען.

אויפ'ן יודישען בית-עולם אין הילסבערג (מזרח-פּרייסען) זענען איניגע מצבות בעשמירט געוואָרען מיט האַקענקרייצען און די איניציאַלען פון דער היטלער-פּאַרטיי, 50 מאַרק בעלוינונג איז בעשטימט געוואָרען פאַר אָנווייזען אויף די שענדער.

Dr. med. REICHER

פּאַלודניאַווא 28, טעל. 20193

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואכע-בעהאַנדלונג

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָוועגד

זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 ביטאָג.

מיניסטער טרעווירַאַנוס בעגריסט די פאהרער און קאָנסטרוקטאָרן פון ד.א.X

א פרייליכער פלאנטער

(הומאָרעסקע פון סאָוועטישען לעבען)

אַ בלאָנדין אין אַ גרויען מאַנטעל פון אַזוי גערופענעם זעלבער־שטאָף האָט גוט אָנגעקוקט דעם שכן, וואָס האָט נערוועז געפּוצט די שפּיצען פון זיי־נע גרויסע שוואַרצע וואָנסעס.

— וואו האָב איך איהם געטראָפען? אַזויגע קענטליכע וואָנסעס...

און פּלוצלינג האָט ער זיך דערמאָהנט.

— ענטשולדיגט — האָט ער געזאָגט — איהר זענט נישט אַ פּאָסטאָווער?

— אַ פּאָסטאָווער. ס'טייטש — ווי דען!

די וואָנסעס האָבען זיך גיך אַ קעהר געטון צום בלאָנדין:

— מאַמעלעה! חבר העפּין! אַ שאָק מיט יאָה־רען זיך נישט געזעהען!

— אַפּאָנאַ... שטעהט, און ווי הייסט איהר ווייטער?

— אַפּאָנאַסקין! — ס'טייטש — ווי דען! אַפּאַ־נאַסקין... איהר האָט פערגעסען? אַך, מיין גאָט, ס'אַראַ אָנגענעהמע בעגעגעניש! דריי יאָהר זיך נישט געזעהען!

אויפ'ן נאָהענסטען אָבשטעל־פּונקט זענען ביי־דע אַרויס פון טראַמוואַי און האָבען בעשלאָסען אַריינצוגעהען אין ביר־שענק — אַ שמועס טון וועגען די אַלטע גוטע צייטען.

— נו, מיין טייערער, — האָט פרעהליך גע־רעדט אַפּאָנאַסקין, אָפּלעקענדיג דעם ביר - שוים פון די וואָנסעס — ס'אַרא לעבען ס'איז ביי אונז געוואָרען אין פּאָסטאָוו! איהר וואָלט, קען איך אייך זאָגען, אינגאַנצען נישט דערקענט — אַל זהאָט זיך איבערגעקעהרט מיט'ן קאָפּ אַראָב. איהר געדענקט מיאַקינען?

— נו?

— אַ מענש, ווי איהר ווייסט אַנ'עלטערער, אַ חשובער און אַפילו אַ פּאַרטייאישער, האָט קינ־דערלעך, אַ ווייב... בקיצור, מיט איין וואָרט, משפּחה־שטייגער, און וואָס קומט אַרויס דער־פון? פאָרט זיך אויך זיין ווייב מיט'ן קאָמוניסט שטשוקאָוו, וואָס איז נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי זעכצעהן יאָהר אַלט, שטשוקאָוו — איהר דער־מאָהנט זיך דעם נאָמען? אין אייערע צייטען איז ער נאָך געווען אַ ייגענטליך — ווי זאָגט מען עס — גע־גאַנגען צופוס שפּאַצירען אונטער'ן טיש אָהן שום פּאַרטייאישען סטאַזש! נו, גוט, אין דער משפּחה ווערט, פערשטעהט זיך, קידער־ווידער און דער בעליידיגטער מיאַקין טרייבט אַרויס זיין ווייב פון שטוב. יענע ווידער ווערט נישט נתפּעל און געהט תיכף אַריבער וואוינען צום קאָמוניסט. דער לעצ־טער אָבער, האָט פערשטעהט זיך, חרטה. מ'דאַרף נישט — זאָגט ער — איך בין, זאָגט ער, נישט קיין כּ'ליעהריגער און אויסהאַלטען אַ ווייב, מאַכט ער, האַלט איך קאַטעגאָריש פאַר אָפּאָרטוניזם? כע! כע!..

— און וואָס זשע טוט איצט די אומגליקליכע פרוי?

— איצט איז די אומגליקליכע פרוי מגולגל גע־וואָרען אין אַ בלאָנדזשענדיגער אָהן אַ בעשטימ־טער טועכץ. און באַלטונאָוו און טשעפּורין גע־דענקט איהר? אַנומעלט איז טשעפּורין שיער נישט געשטאָרבען — צוויי טעג איז ער אָבגעלעגען אין שפּיטאָל און האָט אַפילו בעקומען אַנ'אונטערשטי־צונג פון סטראַכקאַסע. ווילט איהר דאָך ווייסען פאַרוואָס, סאָ הערט זשע!

באַלטונאָוו איז געווען אַוועקגעפאָהרען און טשעפּורין האָט זיך גלייך איינגעאָרדענט ביי באַלטו־נאָווס ווייב מיט נאַכט־לעגער. און פּלוצלינג האָט זיך אין מיטען דער פּרעכטיגער נאַכט אַראָבגע־לאָזען אויפ'ן אָרט פון פערבערעך באַלטונאָוס בנאַק מיט אַ חברה אומבעקאַנטע פערשוינען, דער זוהנ־דעל האָט פערשטעהט זיך, קודם כל געמאַכט טשע־פּורינען אין דער מאַמען אַריין און מיט דער הילף פון אומבעקאַנטע האָט ער איהם אָנגעפּייקערט די ביינער אויף וואָס די וועלט שטעהט.

— אַ שעהנע שול פאַר קינדער — האָט אַ שמייכעל געטון העפּין.

— ס'טייטש, ווי דען! — איז אַפּאָנאַסקין גע־וואָרען אַ לעבעדיגער — מיינע רייד. ביי מיר פון מויל אַרויסגענומען. וואָס זאָג איך? היינטיגע צייטען, אַז אַ קינד געהט למשל אַרויס פון שטוב, ווייס עס נישט וואָס עס וועט טרעפען ביים קומען צוריק: אָדער די מאַמעשי וועט אַנטלויפען, אָדער דער פּאַפּעשי וועט חתונה האָבען מיט אַ פרעמ־דער. און אַנ'אָרענטליכער מאַן, כאָטש איך, אייך אָן, ווייס גאָר נישט ווי אַזוי זיך צו קליגען, אַז די ווייב זאָל נישט אַראָב פון ערליכען וועג. דו שלאָפסט, דוכט זיך, און דו קלערסט נאָר וועגען דעם...

— דערלויבט, איהר זענט, דוכט זיך, אַ בע־ווייבטער? — האָט העפּין געפרעגט.

— ס'טייטש, ווי דען? זאָג איך דאָך טאַקע, אַז מיט אַ ווייב איז שווער אויסצוקומען. צוליב דער ווייב בין איך טאַקע געקומען צופאָהרען אין שטאָט, זי איז אַנטלאָפען, די נבלה!

אַפּאָנאַסקין האָט מיט איין אָטעם אויסגעליי־דיגט די גלאָז און אַריינגעוואָרפען אין מויל אַ גע־זאַלצענעם אַרבעס.

— דער זיבעטער מעת לעת ווי זי איז נישטאָ און ווי גיך דאָס איז געשעהען! דעם 11־טען בין איך אַרויסגעפאָהרען פון פּאָסטאָוו. איך קום צו־ריק דעם 12־טען — זי איז שוין נישטאָ. וואָס, וואו וואוהין? איך נעהם פונאַנדערפרעגען די שכנים. טוט אָקאָרשט ביי איהם אַ זוג.

— דוכט זיך — זאָגען זיי — ביי סטאַכיבען, אַ צוקאַכטער כאָפּ איך צוליב מאַנגעל אין אַ רעוואָלווער אַ העמערעל, און איך לויף צו סטאַכי־בען, „וואו איז, שריי איך, מיין ווייב?" אַנטלאָפען — זאָגט ער — אַ האַלבע נאַכט האָט זי פער־בראַכט און אָבגעצויגען צו גאַוורויקאָוון. איך וועל איהם, דעם פּאַרך, דערפאַר אַלע ציינער אויסהאַ־קען!"

נו, זענען מיר ביידע אוועקגעלאָפען צו גאַוו־ריוקאָוון: זאַלבעצווייט איז, פערשטעהט זיך, גליי־כער צו שלאָגען, איך לויף מיט'ן העמער'ל און סטאַכין מיט אַ וואָג. ער האָט אַזאַ מין וואָג — צו ענטוויקלען די פיזקולטור. מיר קומען צו לויפען וואָס איז? גאַוורויקאָוו איז נישטאָ. ער איז פּלוצלינג אַרויסגעפאָהרען אין שטאָט אַריין. „פערשפּעטיגט!" — זאָגט סטאַכין. אָבער איך נעהם זיך פונאַנדער־רעדען: איז ער אַליין אַרויסגעפאָהרען אָדער מיט דער ווייב? „יאָ, — זאָגט ער — מיט דער ווייב, מיט דער נייער ווייב. די אַלטע איז געבליבען אין דער היים, צו די קינדער".

„עך, וואַרקע, וואַרקע, וואָס האָסטו געמאַכט פון מיר!" — קרעכצט סטאַכין אויפ'ן אַדרעס פון מיין אַנטלאָפענער ווייב. אָבער איך, אַלס ענערגי־שער, האָב גענומען איינס צוויי, גלייך אויפ'ן באַהן און בין געקומען צו פאָהרען אַהער, נאָכגעיאָגט, הייסט עס.

— נו, און וואָס? געפונען? — האָט געפרעגט העפּין, וועלכער איז פּראָאינטערעסירט געוואָרען מיט דער דערצעהלונג.

— געפונען, אָבער אַנ'אַנדער ווייבעלע... דוכט זיך אַ בישקשה'דיגע פּרויענצימער. מיר זענען גע־פאָהרען צוזאַמען אין קופּע. איך טו אַ קוק, אַזאַ מין מוידע, אַ גאַנץ בעשיידענע. אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט, מ'האָט זי דבעקענט. איך האָב, פערשטעהט זיך, אָנגעטרונקען איהר גלייך מיט טעה. די טעג קלערען מיר אַריינצוגעהען אין זאַגס. ס'־טייטש — ווי דען!?

א. וו. פּרוטסאָוו.

נײַער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נײַער פאלקסבלאט

מאָנטאַג

וכר

30

אייר תרצ"ב

מאי

זון-אויפגאַנג 3.26
זון-אונטערגאַנג 7.41

פאבאר פון יאר־גאנג 1911

היינט דעם 30-טען מאַי ד. י. דאַרפֿען זיך שטעלען:

פאַר דער פאַבאָר-קאָמיסיע נומער 1 (נאַרו-טאָוויטשאַ 75) די פאַבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען פאָל. קאָמיסאַריאַט, וועמענס נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

E L

מאָרגען, דינסטאָג – (פון Ki ביז Ka) F K

פאר דער קאָמיסיע נומער 2 (אַגראָדאָווע 34) די פאַבאָרוווצעס פון יאָהרגאַנג 11911, וואָס וואוי-נען אויפ'ן שטח פון 4. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

G Z Z

מאָרגען, דינסטאָג – K

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (קאָשטשושקי 21) די פאַבאָראָווצעס פון 1910, קאַטעגאָריע B, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טען פּאָליציי-קאָמיסאַ-ריאַט, וועמענס נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

אלע ליטערעס

מאָרגען, דינסטאָג – אַלע ליטערעס.

צו די פאַבאָר-קאָמיסיעס דאַרפֿען די פאַבאָ-ראָווצעס מיטנעמען די פּעסער, אָדער פּערזענליכע דאָקומענטען אַרויסגעגעבען פון די פּאָליציי-קאָמי-סאַריאַטען, פּראָלאָנגאַציע און רעגיסטראַציע-קאַר-טען, וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען פון לאָדזשער מאַגיסטראַט, און בעשייניגונגען וועגען פאַך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פּערזענליכע דאָקו-מענטען איז אויך חל אויף די פאַבאָראָווצעס פון קאַטעגאָריע ב., וועלכע האָבען די דאָזיגע בעשיי-ניגונגען צוגעשטעלט צו די פאַבאָר-קאָמיסיע אין די פריהעריגע יאָהרען.

די קהלה-פערוואלטונג האט נעכטען בעשלאסען

צו נעמען צינזען פאר נישט פינקטליכע צאהלען דעם עטאט און איינפיהרען א מאנאפאל אויף ארומ-צומויערן קברים.—סטאראסטא וועט קאנטראלירן אויף וואס ס'ווערט אויסגעגעבן דער צוגאב-עטאט

(—) נאָך אַ לענגערער הפסקה איז נעכטען פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה פערוואַלטונג. די זיצונג איז געווען אַ גרויסע און די דיסקוסיע איז מאָמענטענווייז געווען אַ ליידענ־שאַפטליכע.

קודם כל זענען אַדורכגעלייענט געוואָרען די פּראָטאָקאָלען פון די פריהערדיגע זיצונגען.

דאַן איז אַדורכגעלייענט געוואָרען אַ זעהר איבער־טערעסאַנטער

בריף פון דער שטעטישער סטא-ראסטווע

אין דעם דאָזיגען בריף שרייבט די סטאַראָסטווע, אַז זי האָט בעשטעטיגט דעם צוגאָב־עטאַט, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען אויף סאָציאַלע הילף. די סטאַראָסטווע שרייבט ווייטער, אַז די פאָנדען פון דעם צוגאָב־עטאַט טאָרען בשום אופן נישט פערווענדעט ווערען אויף אַנדערע צוועקען. די סטאַראָסטווע פאָדערט דאַן אויף די קהלה־פערוואַל־טונג צו שאַפען אַ ספּעציעלען קאָמיטעט, וועלכער זאָל זיך פערנעהמען מיט'ן פונאַנדערטיילען אונטער שטיצונגען פון צוגאָב־עטאַט. צום סוף קומט די סאַמע אינטערעסאַנטסטע שטעל. די סטאַראָסטווע וועט קאָנטראָלירען אויב און וואָס פאַר אַן אופן די אונטערשטיצונגען וועלען פונאַנדערגעטיילט ווערען.

וועגען דעם דאָזיגען בריף האָט זיך ענטוויקעלט אַ לאַנגע דיסקוסיע און צום סוף איז פערשטעהט זיך בעשלאָסען געוואָרען צו בעהמען צו קענטניש דעם בריף פון דער סטאַראָסטווע, אויפצופאָדערען דעם שוין געשאַפענעם קאָמיטעט ער זאָל זיך ווייטער אָרגאַניזירען און ס'זאָל אויסגעאַרבייט ווערען אַ מאָדוס ווי אַזוי איינצוקאַסירען דעם צוגאָב־עטאַט אין פערלויף פון צוויי חדשים.

דער געשמדטער דאקטאר מאזשינסקי

האָט זיך ווידער געווענדעט צ'ודער קהלה, אַז היות ווי מ'האָט איהם נישט ערלויבט איבערצופיהרען זיין זיידענס טויטען קערפּער קיין וואַרשאַ, זאָל מען כאָטש ערלויבען איבערצופיהרען דעם טויטען קער־פּער פון אַלטען בית־החיים אויפ'ן נייעם, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצופרעגען וועגען דעם ענין דעם ראַבינאַט.

בנימין קאָן, וועלכער האָט גרויסע פּרעטענזיעס צו דער קהלה

וועגען עירוב

האָט זיך געווענדעט צום קהלה־פּרעזעס וועגען ער־לעדיגען דעם ענין. צוליב דעם וואָס בנימין קאָן האָט זיך געווענדעט צום קהלה־פּרעזעס און נישט צו דער פערוואַלטונג, איז בעשלאָסען געוואָרען זיך מיט דעם ענין נישט צו פערנעהמען.

ס'איז דאַן בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען פאַר דער מתיבתה אין וואַרש אַן איינמאָליגע סוב־סידיע פון טויזענד זל, און אויך טויזענד זלאָטעס אויף סובסידיעס פאַר אַקאַדעמיקער אין די הויך־שולען.

3

דאַן איז בעטראַכט געוואָרען אַ זעהר אינטער־רעסאַנטער בעריכט. דער קהלה־פּרעזעס האָט מיטגע־טיילט, אַז

דער מורה־הוראה ר׳ לייבוש ראזענבערג

בעטראַכט דאָס שעכט־הויז ווי זיין אייגענס און טוט דאָרט, וואָס זיין האַרץ גלוסט. אַזוי האָט ער אָהן דעם וויסען פון דער קהלה אַריינגעפיהרט אַ שוחט אין שעכט־הויז און איהם געהייסען שעכ־טען. ווען דער קהלה־פּרעזעס האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט, האָט ער זיך געווענדעט צום ראַבינאַט מיט אַן אָנפראַגע, צי דער שוחט איז צוגענומען געוואָרען מיט דער הסכמה פון ראַבינאַט. ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז אויך דאָרט ווייסט מען דערפון נישט. דער פּרעזעס האָט דאַן אָנגענומען אַלע סאַנקציעס וואָס שטעהען צו זיין דיספּאָזיציע ווי אָפּגעשטעלט דאָס אויסצאָהלען דעם מורה הו־ראה די פּענסיע ביז די פערוואַלטונג וועט וועגען דעם ענין אָננעהמען אַ שטעלונג. ביז צו דער פער־וואַלטונגס־זיצונג האָט אָבער ר' לייבוש ראָזענבערג צוגעשיקט אַ בריף, אין וועלכען ער בעט מען זאָל איהם מוחל זיין, ווייל ווייטער וועלען מעהר אַזעלכע זאַכען נישט פּאַסירען.

נאָך אַ לאַנגער ליידענשאַפטליכער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעהמען צו קענטניש דעם בריף פון ר' לייבוש ראָזענבערג און צו פער־אָרדנען, אַז דער שוחט וואָס איז צוגענומען געוואָ־רען דורך דעם מורה הוראה זאָל נישט מעהר אַ־ריינגעלאָזען ווערען אין שעכט־הויז.

די קהלה־פּערוואַלטונג בעהמענדיג אין אַכט די פּערדינסטען פון דעם

קונסט־מאַלער מוריצי טרעמבאַטש

האָט בעשלאָסען צו בעשטימען אַן איינמאָליגע סוב־ווענץ אין דער הויך פון 200 זלאָטעס.

דאַן זענען אָנגענומען געוואָרען די קאַסע־בעריכטען פאַר דריי חדשים: דער בילאַנס פאַר פע־ברואַר בעטרעפט 196.018 זל. פאַר מערץ — 151.770 זל., פאַר אַפּריל — 453.571 (מיט דער פּסח־אַקציע). אַ טייל פערוואַלטונגס־ מיטגלידער ווייזען דערביי אָן אַז די פערוואַלטונג פיהרט נישט אויס די בעשלוסען פון דער סאָציאַלער הילפס־קאָ־מיסיע. דער קהלה־פּרעזעס מינצבערג וואַרפט אָפּ די פאָרוואורפען און זאָגט אַז די בעשלוסען ווערען איינציגווייז אויסגעפיהרט לויט די מעגליכקייטען.

דאַן ווערט בעטראַכט די פראַגע וועגען בויען אַ גרויס שעכט־הויז אויפ'ן קהלה־פּלאַץ יוליושאַ 36. די פראַגע איז ענטשטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פּראָיעקט

איבערצונעהמען די שהיטה

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען דעם ענין איבערצו־געבען דער ווירטשאַפטס־קאָמיסיע אַז זי זאָל אויס־אַרבייטען אַ גענויען פּראָיעקט וועגען בויען דאָס שעכט־הויז.

ס'ווערט מיטגעטיילט, אַז אויב די קהלה וועט נישט עפענען נאָך צוויי קלאַסען אין דער אייגענער תלמוד־תורה אין ראַדאָגאָשטש וועלען אַ גרויסע צאָהל קינדער שוין מוזען פערלאָזען די תלמוד־תורה, צוליב דעם איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו בעמיהען צו פערגרעסערען דעם לאָקאַל מיט נאָך צוויי צימערען אויף פרישע צוויי קלאַסען.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די סאַמע פעטע ענינים, קודם כל וועגען דעם, אַז די קהלה זאָל זיך פיהרען אַזוי ווי די „אוישענדעס", און מאַגיסטראַטען, און בעהמען צינזען פון די עטאַט־צאָהלער, וועלכע האָבען נישט פּינקטליך איינגע־צאָהלט דעם עטאַט. די מאָטיווירונג איז געווען אַ זעהר קורצע. די קהלה געפינט זיך אין אַ זעהר שווערער פינאַנציעלער לאַגע (נו, און די צאָהלער נישט?) נאָך אַ לאַנגער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צו נעהמען פאַר נישט פּינקטליכען צאָה־לען דעם עטאַט

1 פּראָצענט צינזען אַ חודש

די קהלה וועט געבען נאָך אַ טערמין ביז ווען מ'קען איינצאָהלען דעם עטאַט אָהן צינזען.

די קהלה־פערוואַלטונג זוכט אויך נייע הכנסות, אַזוי איז ענטשטאַנען אַ פּראָיעקט, אַז די קהלה זאָל איבערנעהמען דאָס אַרוממויערען קברים, קיי־נער וועט די דאָזיגע אַרבייט מעהר אויפ'ן בית־עולם נישט קענען אויספיהרען אַ חוץ די קהלה־מויערער. ס'איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז די קהלה וועט דערפון האָבען 24 טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר. די פערוואַלטונג האָט בעשלאָסען דעם דאָזיגען מאָנאָפּאָל צו נעהמען און איבערגעבען די בית־עולם קאָמיסיע דעם פּראָיעקט אַדורכצופיהרען אין לעבען.

אויסצאהלונגען פאר ארבייטס-לאזע פאר'ן חודש מאי

די אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונגען פאַר'ן חודש מאַי.

היינט, מאָנטאָג, ד. 30-טען, די ליטערעס:

M N O P R

מאָרגען דינסטאָג, ד. 31-טען די ליטערעס:

S T U W Z Ź

יונגעל בעקומען אנ'עפּילעפּ-טישען אנפאל

און דערטרונקען געווארען

(2) אויף נייע לאַגעווניצקאַ-גאַס, נעבען אַ טייכעל איז נעכטען געפונען געוואָרען דער טויטער קערפּער פון דעם 17-יעהריגען יאַן אָלעשינסקי, פון מאַרישינער 13.

דאָס יונגעל איז געגאַנגען רייסען גראָז פאַר קרוליקעס. שטעהענדיג ביים טייכעל, האָט ער פּלוצ-לינג בעקומען אַנ'עפּילעפּטישען אַנפאַל און איז אריינגעפאַלען אין וואַסער און דערטרונקען גע-וואָרען.

7-יעהריג מעדעלע אונטער אנ'אויטא

(2) אויף לימאַנאָווסקאַ 119, איז די 7-יעה-ריגע חוה טראַכאַ איבערגעפאָהרען געוואָרען פון אַנ'אויטאַ. דאָס קינד האָט בעקומען שווערע וואונ-דען אויפ'ן גאַנצען קערפּער. דער שאָפער מיט'ן אויטאָ איז ענטקומען.

בעת א מחלוקה מיט'ן מאן

בעקומט א פרוי א שגעון-אנפאל און דעמאלירט די וואוינונג

(2) בעת אַ מחלוקה מיט'ן מאַן, האָט די 30-יעהריגע אפּאָלאָניאַ יאַשינסקאַ. פון 6-טען שטר-פּינען-גאַס 10, בעקומען א שגעון-אַנפאַל און גענו-מען דעמאָלירען די וואוינונג.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט די פרוי געגעבען הילף.

זעלבסטמארד

(2) מיכאל באַבראַטש, פון יעשענאָווא 13, איז נעכטען אין זיין אייגענער וואוינונג בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. אין א שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

מעדעל דערטרונקען אין א טייך הינטער לאדז

(2) אין דאָרף וואָלא קאַזולאָוו, הינטער טו-שין, איז די טאָכטער פון לאַנדסמאַן אויגוסט אַל-ברעכט – די 23-יעהריגע אַלמאַ דערטרונקען געוואָ-רען אין טייך. מ'האָט זי אַרויסגענומען שוין א טויטע.

אפּצאהל פאר האנדווערקער-עקזאמענס

רעדוצירט פון 140 אויף 80 זל.

נעכטיגע פערזאמלונג פון דער האנדווערקער-קאמער

(א) אין דער האַנדווערקער-קאַמער איז נעכ-טען אונטערן פאָרזיץ פון פּרעז. זאַושיצקי פאָרגע-קומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון קאַמער-ראַט-מענער. צו דער פערזאַמלונג איז אויך געקומען א פערטרעטער פון האַנדעלס-מיניסטעריום – מאַ-קיעוויטש.

נאָכדעם, ווי ס'זענען אָפּגעגעבען געוואָרען די קאַסע- און טעטיגקייטס-בעריכטען פון 1-טען יאַנואַר אָן, האָט די רעוו.-קאָמיסיע אריינגעטראָגען א פאָרשלאַג, אַז דער אָפּצאָהל פאַר עקזאַמענס זאָל פערקלענערט ווערען פון 140 אויף 80 זל.

דער דאָזיגער פאָרשלאַג האָט אַרויסגערופען א שטורם צווישען די פערזאַמעלטע. די פערוו.-מיטגלידער האָבען אָנגעוויזען, אַז דאָס רעדוצירען דעם אָפּצאָהל, וועט מאַכען א לאָך אין דער קאַסע פון דער קאַמער—דער פאָרשלאַג איז מיט א מעהר-הייט שטימען אָנגענומען געוואָרען.

נאָך דעם בעריכט פון דער לוסטראַציע-קאָמיסיע, ווערט בעשלאָסען אַדורכצופיהרען א רע-גיסטראַציע פון די לערן-יונגלעך, און זיך צו ווענ-דען צום האַנדעלס-מיניסטער מיט א פאָרשלאַג אָנ-צונעמען די סאַמבוירירער און טרעפּעס-מאַכער אין האַנדווערק.

אויטא-ארגיעס

(א) אויף רוג לאַגעווניצקאַ און בושזשינער, איז דער 11-יאָהריגער יוסף מאָרגענשטערן, פון פּלאַץ קאָשטשעלנאַ 4, איבערגעפאָהרען געוואָרען פון אַנ'אויטאָ.

אלפוילישער צוזאמענפאהר פון די פראפ. טעקסטיל-פעראיינען

נעכטען געעפענט געווארען אין לאדז

(2) נעכטען האָבען זיך אין קריינ-ראַט פון די פּראָפ. פעראיינען אָנגעהויבען די בעראַטונגען פון אַלפּוילישען צוזאַמענפאָהר פון די פּראָפ. טעקסטיל-פעריינען אין פּוילען (מאַראַטשעווסקיס פעריין).

אויף דעם צוזאַמענפאָהר, אין וועלכען ס'בעטייליגען זיך דעלעגאַטען פון א גאַנצע רייה שטעט. נאָך די רעדעס און רעפעראַטען, זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָלוציעס, וועלכע וועלען איבערגע-שיקט ווערען צו די מאַכט-אָרגאַנען.

—):o:(—

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער - שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוועָנד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

BAJKA קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

פראַנציסקאַנער 31a

היינט און פאָלגענדע טעג!

דאָס גרויסע מייסטערווערק פון

Eliza Orzeszkowa

„CHAM"

אין די הויפּט-ראָלען:

Krystyna Ankiewiczówna

Mieczysław Cybulski

אויסערן פּראָגראַם: א פּראַכטפולע קאָמעדיע.

אָנהייב טעגליך 4,30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג. אויף די 1-טע סעאַנסן זענען אַלע פּלעצער צו 40 און 50 גר.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאספערקיעוויטש (זגערזשער 54), סיט-קיעוויטש קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פעטריק. 25), סאקאלעוויטש (פשיאזד 19), ליפיעץ פעטריק. 193), ריכטער (11 ליסטאפאד 86).

שטרייק אין שווייקערט'ס גומי-פאבריק

(2) אין „אייזערט און שווייקערט'ס" גומי-פאבריק (גדאנסקא 47) האט אויסגעבראכען א שטרייק פון די ארבייטער. דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב דעם, וואס די פירמע האלט זיך נישט אין דעם אפמאך פון יאהר 1927. די טעג וועט ביים ארבייטס-אינספעקטאר פארקומען א קאנפערענץ פון די ארבייטער-פארשטעהער מיט דער דירעקציע.

גרשון סיראטא אין דער לאדזער „פילהארמאניע"

כאר אונטער דער ליטונג פון יונגען דיריגענט הערש רובין

קומענדיגען פרייטאג צו נאכטס און שבת דאוונט דער בעריהמטער אויבער-קאנטאר גרשון סיראטא אין לאדז.

גרשון סיראטא איז א מארקע, וועלכע נויטיגט זיך נישט אין קיין רעקלאמע. דער נאמען „סיראטא" איז גענוג, אז די לאדזער „פילהארמאניע" זאל איבערפולט ווערען איבער די ברעגעס.

די ליבהאבער פון יודישער נגינה, וועלען דאסמאל הערען פון דעם קינסטלער די בעסטע קאמפאזיציעס און ספירה-ציילען.

ס'איז כדאי צוצוגעבען, אז דאס דאווענען ווערט בעגלייט פון א גוט איינגעשטודירטען כאר אונטער דער ליטונג פון דעם יונגען, טאלאנטירטען דיריגענט הערש רובין.

די ליבהאבער פון יודישער נגינה, וועלכע ויכער אויסנוצען די געלעגענהייט און קומענדיגען שבת בעזוכען די „פילהארמאניע".

מאקס באזשיק אין לאדז

נאך 9 חדשים שפילען אין לאנדאנער פאווילאן-טעאטער

קיין לאדז איז נעכטען געקומען פון לאנדאן, דער אין לאדז בעליבטער כאראקטער-קאמיקער מאקס באזשיק, צוזאמען מיט זיין פרוי, די טאלאנטפולע שוישפילערין בעלא באזשיק.

באזשיק האט די לעצטע 9 חדשים מיט גרויסען ערפאלג געשפילט אין לאנדאנער פאווילאן-טעאטער, וואו ער האט געשפילט צוזאמען מיט אונזער בן-עיר, דעם בעקאנטען ארטיסט וואלף זילבערבערג, וועלכער, ווי באזשיק גיט איבער, קומט אויך אין דער נאהענטסטער צייט קיין לאדז.

ווי מ'גיט איבער, וועלען מיר בקרוב האבען די געלעגענהייט צו זעהען באזשיק'ן אויף דער „לאדזער ביהנע".

גייסטיגע ארבייטער אנערקענען דעם קלאסען-קאמף

נעכטיגע פערזאמלונג פון גייסטיגע ארבייטער אין לאדז

(2) אין לאקאל פון די פוילישע האנדעלס-אנגעשטעלטע, איז נעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג פון פערטרעטער פון די גייסטיגע ארבייטער-פעראיינען אין לאדז.

נאך לאנגע דעבאטען איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אז די גייסטיגע ארבייטער שטעהען אויפ'ן קלאסען-שטאנדפונקט און אנערקענען דעם קלאסען-קאמף.

צום סוף פון דער פערזאמלונג, איז געוועהלט געווארען א נייער פרעזידיום פון 9 פערזאן.

לאדזער אויטא-בעזיצער איבער-געפאהרען א מענש

און איהם שטערבליך פערוואונדעט

(2) וולאדיסלאוו מאטשעיטשאק, פון ראקאטשינסקא 42, איז נעכטען ארויסגעפאהרען מיט זיין אויטא קיין ווידזעוו. אויפ'ן וועג איז ער מיט'ן גאנצען אימפעט ארויפגעפאהרען אויף דעם לאדזער איינוואוינער וואצלאוו דודע, פון אנדזשעיע 49 און איהם שטערבליך פערוואונדעט. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען קיין לאדז אין שפיטאל אויף זאגאיניקאווא. געגען דעם נישט פארזיכטיגען אויטא-פיהרער, איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

היינט, גרויסע זאמעל-אקציע פאר דער „יתומים-וואך" אין לאדז

שטיצט די היינטיגע גאסען-זאמלונג!

אויף היינט, מאנטאג, האט דער ארגאניזיר-קאמיטעט פון דער „יתומים-וואך" אין לאדז בעשטימט דעם זאמעל-טאג.

היינט וועלען אויף די לאדזער גאסען און אין לאקאלען, פערקויפט ווערען אנ'אפצייכען לטובת די לאדזער יודישע יתומים-הייזער. אין דער היינטיגער זאמלונג איז אפהענגיג די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון די 6 גרעסטע יודישע יתומים-הייזער, אין וועלכע ס'ווערען דערציגען הונדערטער יודישע יתומים.

ס'איז צו האפען, אז דער היינטיגער זאמעל-טאג וועט געלונגען. קיין איין יוד וועט זיך היינט נישט בעווייזען אהן אנ'אפצייכען אין לאץ.

אין דער היינטיגער זאמעל-אקציע בעטייליגען זיך די יתומים-הייזער: יתומים-הויז (פולנאצנא 38), „העלענובעק". „בית היתומים" (זגערזשער 40), „הרצליה", פרויען-שוץ-פעראיין, יתומים הויז (פולנאצנא 39).

יודיש קאמעראל-טעאטער, דירעקציע: ד. צעלמייסטער. אלעע 1-טער מאי 2.

אונזער דעוויז: דאס שענסטע פון שענסטען, דאס בעסטע פון בעסטען און ביליגער ווי ביליג.

היינט, 9 אוו. פאפולערע פארשטעלונג צו גאנץ ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.60

גאסטשפילען פון גרויסען אמעריקאנער סטאר. דער שטאלץ פון דער יודישער ביהנע

בעני אדלער

אין ז. ליבינ'ס לעבענס-בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ

דער איבריגער מענש

מיט ב. אדלער אלס „איבריגער מענש" מיט'ן אנטייל פון וואונדערקינד לאלא אמזעל.

שפאט-ביליג, ביליגער ווי אין קינא!

אין פארבערייטונג: דאס סענסאציאנעלע לעבענס-בילד מיט בעני אדלער — „פרוי, מענש און טייוועל"

בילעטען בעקומט מען פון 6 נאכמ. אין טעאטער-קאסע.

גוט מארגען!

„דאמסקע" און „מענסקע"

אזוי ווי ס'זענען דא מענער-דאקטוירים און פרויען-דאקטוירים, אזוי זענען דא מענער-שניידער'ס און פרויען-שניידער'ס.

פונקט ווי אין דער דאקטוירים-בראנזשע, האבען די פרויען-דאקטוירים א גרעסערע פראקטיק ווי די מענער-דאקטוירים, אזוי האבען אויך די פרויען-שניידער'ס אין א גליקליכערע לאגע פון די מענער-שניידער'ס:

מאכט זיך א מאנספערשוין אמאל אין א יובל אנ'אנצוג, טראגט ער איהם ביז... ער דרעהט איהם איבער אויף דער דריטער זייט. נישטא קיין מאדעס, קיין זשורנאלען, איינער בעטראכט נישט דעם אנדערען פון קאפ ביז פיס. רעדען נישט אין שלאף מיט'ן שניידער.

אנדערש איז עס מיט די פרויען-שניידער'ס: יעדען טאג אנ'אנדערע מאדע. יעדען טאג אנ'אנדערען זשורנאל. היינט טראגט מען לאנגע קליידער און מארגען קורצע קליידער. היינט לאנגע זשאקעטען, און מארגען קורצע שפענצערלעך' ווינטער-קאסטיומען און זומער-קאסטיומען, הערבסט מאנטלען און פריהלינגס-מאנטלען — טאג און נאכט איז שניידער אין שניידער!..

דער הויפט-סעזאן, איז אבער אנפאנג זומער — דער „זאדע-וואסער-סעזאן": די געשעפטען זענען בעלאגערט מיט פרויען, די „זאדע-וואסער-ארטיקלען", ווי: עטאמין, קרעפשיפאן, מושלין, פאפעלינא, קרעפ-מיראנדא, פציטרען, זאושעט, און אנדערע זאדע-וואסער-ארטיקלען, רייסט מען ווי מצה-וואסער.

ביי די שניידערס טוט זיך הושך. יעדע וויל האבען וואס פריהער. יעדע גרייט זיך אויפ'ן דארף. מ'שטודירט די נייעסטע זשורנאלען. די שניידערס און שניידערינס שוויצען, שניידען און מעסטען — ס'איז ליהודים!..

פונקט ווי אין דער דאקטוירים-בראנזשע, אזוי איז אין דער שניידער-בראנזשע דאס גליקליכסטע „די „דאמסקע"...

אב-נעק.

ווער ווייסט ווער דער געשטארבענער יוד איז?

דאנערשטאג איז אין דער שמאטישעו „זביארניע" געשטארבען א יוד פון 70 יאהר דוד מאטעל אימבער. „חסד של אמת" האט ארורכגעפיהרט אלע פארמאליטעטען און דעם יוד געבראכט צו קבורה. ביז איצט האט זיך אבער נאך נישט געמעלדעט קיין שום קרוב. ווער ס'ווייסט עפעס וועגען דעם פערשטארבענעם דארף מיטטיילען דעם „חסד של אמת".

היינט טרעט אויף בעני אדלער צום 4. מאל אין „איבריגן מענש"

היינט, מאנטאג, קומט פאר אין קאמעראל טעאטער א גרויסע פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען מיט'ן אנטייל פון גרויסען אמעריקאנער סטאר בעני אדלער.

(30 ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-ערראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

— און אפשר וועסט דו שוין מאכען א פרצה ליכע מינע, האט העניעק אומגעדולדיג געזאגט, איך קען דאס נישט מעהר ליידען.

— דו האסט נאך פרעטענזיעס, דיר קומט נאך רעשט צו צאהלען, דו ברענגסט מיך שוין ארויס פון געדולד.

— פארוואס? דערפאר, ווייל איך ליב דיך אזוי שטארק. דערפאר, ווייל איך בין גרייט זיך מקריב צו זיין פאר דיר, איינצושטעלען מיין לעבען.

— דו האסט מיך אריינגעבראכט אין אן אומגליק, דו האסט מיך צוגערעדט, אז איך זאל געהן אין דיין קאוואלערסקען צימער און איצט שאנטאזשירען מיך דיינע חברים.

— וואס מיינסטו אלא, אז איך האב וועניג עגמת-נפש דערפון, איך האב זיך ענטשולדיגט אין מיין חבר ליאוקע, ס'איז ווירקליך א גרויסע עוולה פון זיין זייט, אבער וואס בין איך שולדיג, מאר וואס לאזט דו אויס דעם גאנצען כעס אויף מיר.

— דערפאר, ווייל מיר קומט נישט עפעס אנדערש אויס, ווי זיך דאס לעבען צו נעהמען. מיינע עלטערען וועלען דאס אויך נישט אויסהאלטען.

— דיינע עלטערען? אפשר וואלטסט שוין אמאל אויפגעהערט מיט דעם שטענדיגען לידעל, דיינע עלטערען וועט גארנישט געשעהן. איך גאראנטיר דיר דערפאר און איבריגענס טאר מען נישט זיין קיין פחדן, דיינע עלטערען געפעלט נישט

— איז נישט, וועסט דו אוועקגעהן פון זיי און קומען צו מיר. איך האב גענוג מוט און כח אויס צוהאלטען דיך. ווערסט זיי פערלאזען, איך וועל ענדיגען מיין שטודיום, זיין א זעלבסטשטענדיגער מענש און צוזאמען מיט דיר לעבען.

— ניין, העניעק קיינמאל נישט, איך האב זיי צו שטארק ליב, איך שעץ זיי צו שטארק.

— איך וויל דיר דאס נישט אוועקנעהמען. זאג זשע דיין פאטער, אז ער זאל נישט מאכען קיין אוואנטורעס און זאל דער באנדע בעצאהלען, וויפיל זיי ווילען און זאל דאס נעהמען א סוף.

— גוט, און וואס וועט זיין, ווען די דאזיגע אויסוואורפען וועלען דאן ווידער פערלאנגען געלד, געלד אהן א שיעור.

— נו, וואס זאלען מיר טון, מיר וועלען דאך זיך נישט לאזען קאמפראמיטירען, איך וועל דאך נישט ערלויבען, אז דו קלארא זאלסט ווערען אנ'אביעקט פון מיאוסער סענסאציע, האט דער ניעק חוצפה'דיג געזאגט.

— דיר איז לייכט צו זאגען, העניעק, אבער דו ביזט דאך דער גאנצער שולדיגער דערין.

— דערזעלבער שולדיגער און אפשר, וועניגער ווי דו, האב איך דיך געצוואונגען, אז דו זאלסט מיטגעהן מיט מיר, און אז מ'קומט שוין אין א צימער אריין, איז דאך נישט קיין גרויס בייז, אבער ווייטער, וואס איז געשעהן, ווייטער בין איך דאך שוין זיכער נישט שולדיג, איך האב דאך קיינעם נישט פערגוואלדיגט און נישט געצוואונגען צו גארנישט און ליאווא פעלאנגט דאך נישט קיין געלד פאר דיין קומען אין צימער אריין, נאר פאר אנדערע זאכען, וואס ער האט צופעליג געזעהען.

אלא איז אויפגעשפרונגען, אזוי ווי ס'וואלט איהר אימיצער א ביס געגעבען.

— איצט פערשטעה איך שוין אלץ האט זי געוואלט שרייען, זי האט זיך אבער צוריקגעהאלטען, ווייל די אלע פון פארק, וואו זיי זענען געזעסען זענען געווען פול מיט שפאצירענדע.

— צופעליג, זאגסט דו, צופעליג האט ער געזעהען זאכען, וואס ער האט נישט גענארפט זעהען, דו ביזט גערעכט, איך בין אויסגעשלאסען, שרעקליך אויסגעשלאסען. נישט געצוואונגענערהייט, האב איך ערלויבט, אז א פרעמדער מענש זאל מיין אונשולד רויבען....

— א פרעמדער מענש? אויב ס'וואלט אזוי געווען וואלט מען דאס טאקע געקענט קוואליפיצירען, ווי אנ'אויסגעלאסענקייט, האט העניעק איבעטעליגענטיש געזאגט, אבער איך האלט זיך נישט פאר דיינס קיין פרעמדען.

דערווייל יא, די לעצטע טעג ביזט דו מיר נאך מעהר פערפרעמד געווארען.

— ביזט גערעכט, געוויס דערפאר, ווייל איך שטעל זיך אין דיין שוץ, געוויס דערפאר, ווייל איך וויל בלייבען ביי דיר אייביג און נישט דערלאזען קיין שום שלעכטס. אפשר דערפאר בין איך דיר פערפרעמד געווארען. גוט, מיר קענען זיך פונאנדערגעהען, הגם איך ליב דיך אזוי שטארק, אזוי שטארק, אויב דו ווילסט אזוי, וועל איך דיך איבערלאזען דיין אייגענעם גורל, אויף ווידערזעהען.

העניעק האט זיך אויפגעשטעלט און געמאכט דעם אנשטעל, ווי ער געהט אוועק, דער דאזיגער זשעסט האט מאמענטאל געווירקט, אלא האט איהם אנגעכאפט פאר'ן האנד און זיך געבעטען:

— העניעק געה נישט אוועק. ביי וועמען לאזט דו מיך איבער, איך האב דאך קיינעם נישט, מיינע פריינד האב איך פערלוירען, מיינע עלטערען פערלוירען, ווער איז מיר איצט געבליבען?...

— דאס איז פערשטענדיג, דאס איז נאטירליך פון דיין זייט.

— בעט מיך, העניעק, זעה, אז מ'זאל קיין שלעכטס נישט געשעהן.

— זיי רוהיג, אבער מיין עצה איז, דו זאלסט זאגען דיינע עלטערען, אז זיי זאלען בעצאהלען און נישט מאכען קיין עפענטליכען סקאנדאל דערפון. איצט איז קיין אנדער אויסוועג נישט פארהאן.

— איך וועל מיינע עלטערען גארנישט זאגען. זאלען זיי טון, וואס זיי ווילען. מיר איז אלץ איינס, ווי ס'וועט זיין מיט מיר, די הויפטזאך, אז דו וועסט בלייבען נעבען מיר און מיך נישט לאזען אליין.

— איך שווער עס דיר, איך וועל דיך נישט פערלאזען, נאר צו זיין פערבינפטיג, זיי א מענש און זיי זעלבסטשטענדיג, לערן זיך געהען דורכ'ן לעבען איבער אלע שוועריגקייטען, דו ביזט נאך יונג און נישט אין שטערונג וועסט דו האבען אויפ'ן וועג, מוט, טייערע, ליבע אלא, און אלץ וועט ווידער גוט ווערען. ברעכען זיך, איך ווייס אז דו ליבסט מיך, אז דאס וואס דו האסט גערעדט מיט עטליכע מינוט פריהער איז געווען פון אויפרעגונג, אין אמת'ן איז עס אבער גאנץ אנדערש. דעריבער ענטשולדיג איך דיר, מיר וועלען איצט דערפון נישט רעדען, ווייל דו ביזט צופיל אויפגערעגט.

(פארטזעצונג קומט)

פערבאנד פון אלע פוילישע טאפעציר-צעכען אין לאדז

נעכטיגער אלפוילישער טאפעצירער-צוזאמענפאהר

(א) אין צוזאמענהאנג מיט דעם 25-יעהריגען יובילײ פון טאפעצירער-צעך אין לאדז, איז אין דער „רעסורסא" נעכטען פארגעקומען אנ'אלפוילישער צוזאמענפאהר פון צעך.פארשטעהער, אויף וועלכען ס'איז ארומגערעדט געווארען די לאגע אין טאפעציר-פאך.

נאך דער דיסקוסיע, איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען א צעכען-פערבאנד פון טאפעצירער אין פוילען מיט א זיץ-ארט אין לאדז.

גענעראל-פערזאמלונג

פון פעראיין „שומרי שבת"

פאריגען זונטאג איז אונטערן פארזיץ פון רב פיינער פארגעקומען די גענעראל-פערזאמלונג (אין שייכות מיט'ן 50 יעהריגען יובל) ס'האט זיך פערזאמעלט א גרויסער עולם און די רבנים: מיטגלידער פון לאדזער ראבינאט, יוסף פיינער, אליעזר ליפשיץ, שלמה יאקובאוויטש, יעקב אהרן לעווקאוויטש, שמחה אבערבוים, הערצעל הארצשטארק, חיים אליעזר זינגער, אברהם סילמאן און מאיר סטודענטקאווסקי.

עס זענען גצהאלטען געווארען בעגריסונגס-רעדעס און נאכדעם, ווי עס זענען בעהאנדעלט געווארען די פונקטען פון דער טאג-ארדנונג, איז אויסגעוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג, אין וועלכער עס זענען אריין די ה'ה דוד לייב העבער אלס פרעזעס, יצחק מענדיל שיפער, אלס וויצע-פרעזעס, און פערוואלטונגס-מיטגלידער, איסר שווארץ, יוסף הערצקע נאטאנזאן, בעריש גאלדשטער, אברהם וואלפיש, אברהם יוסף אמזעל, יודעל לובאצינסקי, נחום אלי' באמס, משה גערטנער, יצחק קראוויעצקי, יצחק בזשאזשאק, פישעל גוטפריינד, אהרן בודניאק, יחיאל נחום ליטמאן, יצחק ראזענטאל, מאנולע פוקס, רעוויזיאנס-קאמיסיע. ר' פנחס דזשאלאשינסקי, מאיר שאליט, שמואל אלי' יאמניק ישעי' שמואל מאנעלא, דוד יעקב גלאוואטשאווער.

מיט דעם געזאנג פון „מזמור שיר ליום השבת" האט דער עולם פערלאזט דעם פערזאמלונגס-זאל.

אונטערגעווארפען קינד

אוים'ן באלוטער מארק, האבען די דורכגעהער נעכטען געפונען אנ'אונטערגעווארפען איין יעהריג מיידעלע. דאס קינד איז אפגעגעבען געווארען אין א זויג-היים. די מוטער ווערט געזוכט פון דער פאליציי.

היינט פאפולערע פארשטעלונג פון „נעגער מיידעל" מיט ערנא זיגלער אין פילהארמאניע

היינט, מאנטאג קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסע פאפולערע פארשטעלונג (צו זעהר ביליגע פרייזען).

ס'ווערט געשפילט דורך דער זיגלער-טרופע, צוזאמען מיט די בעסטע קרעפטען פון פילהארמאניע, די זעהר אויסגענומענע קאמישע דזשאז אפערעטע „דאס נעגער-מיידעל", וואס ווערט געשפילט כסדר ביי א פול געפאקט טעאטער.

די הויפטראלע פיהרט אויס די בעליבטע ארטיסטין פר' ערנא זיגלער.

מארגען, דינסטאג געהט צום 3-טען מאל די גרויסע אפערעטע מיט פיל מעלאדישע געזאנגנומערן א. ג. „דאס מיידעל פון דער וואלגא" מיט ערנא זיגלער אין דער הויפטראלע.

היינט און פאלגענדע טעג!
מעכטיגע זיטען-דראמא
רעזשי Clarence Brown
„פרייע נשמות"
אין די הויפטראלען די בעריהמטעסטע דריי עקראן-שטערנס:
Norma Shearer,
Lionel Barrymore,
Clark Gable
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון לאנד.
אנהויב אין געווענל. טאג 5 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 1 א זייגער בייטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט!
הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען!

די טעטיגקייט פון דער לאדזער פאסט

און וואס האבען דערפון געהאט די ארבייטסלאזע-קאמיטעטען

ס'וועט זיין אינטערעסאנט צו וויסען ווי פיל האט לאדז געגעבען פון די ארבייטסלאזע-צוצאהלונגען צו בריף פאר די ארבייטסלאזע. דער דאזיגער צושלאג האט ווי בעקאנט אנגעהאלטען אין משך פון 6 חדשים און אזוי פון 15 אקטאבער 1931 ביז'ן 15 אפריל 1932. די דאזיגע אויסרעכנונגען זעהען אויס אויף פאלגענדען אופן:

אין די לעצטע צוויי און א האלבען חדשים פון יאהר 1931 האט די לאדזער פאסט ארויסגעשיקט 1.923.650 געוועהנליכע בריף, 230.185 רעקאמענדירטע און 725.497 דרוק-זאכען, וואס מיר האבען צוזאמען א קיימא לן פון 5.508.407 בריף. אין משך פון די ערשטע 3 און א האלבען חדשים פון יאהר 1932 האט לאדז ארויסגעשיקט 4.816.750 געוועהנליכע בריף, 241.364 רעקאמענדירטע און 1.252.513 דרוק-זאכען, אלזא צוזאמען 6.310.628 בריף, וואס צוזאמען פאר די 6 חדשים מאכען אויס 11.819.034 בריף, וואס פון זיי געהען אראפ רעגירונגס-בריף, וועלכע צאהלען ניט קיין ארבייטסלאזע-פארטא אנ'ערך 5.819.034 בלייבט אלזא 6 מיליאן בריף צו 5 גראשען מאכט שוין אויס 300.000 זלאטעס אליין. דאן קומען צו פאסט-פעקלעך פון די לעצטע דריטהאלבען חדשים פון יאהר 1931 50051 שטיק און 54654 פון די פירטהאלבען חדשים אין יאהר 1932 האבען מיר שוין ווייטער א קיימא לן פון 9596.85 זל. דאן קומט צו 20 פראצענט פון דאס צושטעלען פון געלד פאר דעם ארבייטסלאזען-פאנד ווי פון געלד-איבערווייזונגען און מאנכע טשעקען פון פ. ק. א. אנ'ערך 80.000 זל. דאן האט דער ראדיא-אפצאהל געגעבען אין די 6 חדשים 29.985.10 זל. אלזא האבען מיר א סומע פון אנ'ערך 525.000 זלאטעס נאר פאר'ן ארבייטסלאזען-פאנד, וואס מיר לאדזער האבען בעשטייערט פון פאסט-זענדונגען.

וואו קומען נאך צו די אפצאהלונגען צו די באהן-בילעטען און אנדערע, וואס ביי דער ארמוט און דחקות פון לאדז, בעקומען די ארבייטסלאזע א שעהנע אונטערשטיצונג.

ב. פ.

מיר דערמאנען און מאנען

(צו דער אקציע פון דער „יתומים-וואך)

איינמאל אין יאהר, אין דער „וואך פון יתום", קומט צו דער יודישער עפענטליכקייט דער פערבאנד פאר יתומים און קינדער-פערזארגונג („צענטאס") און דערמאנט דעם ברייטערן עולם, דורך אויפרופען, פלאקאטען און בראשורען, דורך פלוג-בלעטלעך, רעפעראטען און עפענטליכע ארויסטרעטען, דורך בעלער און פאמיליען-אווענדען, דורך דרשות און נדרים, וועגען א בעדייטענער ארגאניזאציע, וועלכע בעזארגט פיל טויזענטער פערווארלאזטע קינדער און יתומים.

אהן געפילדער, מיט טאג-טעגליכער מסירת-נפש ווערט געלייגט א ציגעל צו א ציגעל צו אויסבויען דעם בנין פון א יודישער קינדער-פערזארגונג. אהן רעקלאמע ווערט געפיהרט אומאויפהערליך דער קאמף פאר אנערקענען די רעכט פון שוואכען, שוצלאזען קינד. אומגעהויערע אנשטרענגונגען מוזען געמאכט ווערען, כדי צו בעזארגען די בעדערפענישען פון די קליינע קינדער ביז צום מאמענט פון זייער זעלבסטשטענדיגקייט. א שטילע בעשיידענע ארמעע פון עטליכע טויזענד קאמיטעטמיטגלידער פיהרט א מלחמה פאר'ן קיום און ענטוויקלונג פון די קינדער און בעמיהט זיך, אז זיי זאלען בעקומען אלץ, אין וואס זיי נויטיגען זיך און זאלען דערצויגען ווערען אזוי, אז די געזעלשאפט זאל פון זיי האבען נחת.

און איינמאל אין יאהר, אין דער „יתומים-וואך" געהען די דאזיגע זעלנער אין עפענטליכע ערטער און פון שטוב צו שטוב און דערמאנען אלעמען, אז מיר טוען א גאנץ יאהר זעהר ווייניג פאר'ן שוצלאזען קינד, אז אפילו אין די שווערסטע צייטען פערדינט דאס שוואכע קינד אונזערע א מחשבה, אונזערע א דאגה וועגען איהם; און אז צו די ניין און ניינציג דאגות פון יעדען פון אונז, מוז צוקומען נאך א הונדערטסטע דאגה, — די דאגה און זארג פאר'ן יתום.

שווער איז יעצט דער וועג פון'ם פערבאנד פאר יתומים פערזארגונג. עס ווילט זיך איינהאלטען אלע דערוואריבענע פאזיציעס און נישט לאזען אונטערגעהן קיין שום קינדער-אינסטיטוציע. ס'ווילט זיך אפילו פערברייטערן די ראמען פון די ארבייט און געבען שוין אויך יענע קינדער, וועלכע קלאפען אין די טירען און וועלכע ס'דראט א סכנה פון אונטערגאנג.

און ווען מיר אלע וועלען די דאזיגע ארגאניזאציעס נישט אונטערהאלטען, נישט דערלאנגען די האנד די דאזיגע שטילע עסקנים, וועלכע וועלען אין משך פון מאי קומען צו אונז און דערמאנען אונזער חוב און מאנען דעם חוב צו דערפילען, — וועלען מיר זיין די זינדיגע, וועלכע וועלען אפשר גורם זיין, אז די קינדער-פערזארגונג זאל נישט דערפילען איהר אויפגאבע, די אויפגאבע פון ארבייטען בעשיידען, אבער אינטענסיוו, ווי א שטילע גוטע מאמע, לטובת דעם פערוואָרלאזטען קינד, לטובת דעם יתום — לטובת דער געזעלשאפט פון אונזער אייגענער טובה וועגען!

מיר דערמאנען און מאנען!

א. גאלדין.

א בריף אין רעדאקציע

חשובע רעדאקציע.

אין נומער 117 פון אייער צייטונג איז געבראכט די דעפעשע פון ניו-יארקער יט"א וועגען באנקעט לכבוד דעם מיטגליד פון דער צענטראל-פערוואלטונג פון אונזער פערבאנד ד"ר א. סינגאלאווסקי. אין דעם טעקסט פון דער דעפעשע איז געמאכט געווארען א פערדריסליכער טעות, וועלכען מיר בעטען אייך אזוי גוט זיין צו פערריכטען אין איינעם פון די נאהענטסטע נומערן פון אייער חשוב'ער אויסגאבע. עס ווערט דארט געמאלדען, אז ביים אמעריקאנער יודישען קאנגרעס איז געבילדעט געווארען א בעראטונגס-קאמיסיע, וואס וועט זיך בעשעפטיגען מיט די פראגען פון „ארט" און בראש פון וועלכער עס שטעהט דער סענאטאר ראבערט וואגנער. אין דער ווירקליכקייט איז געגרינדעט געווארען נישט קיין קאמיסיע ביים אמעריקאנער יודישען קאנגרעס, נאר אנ'אזויגערופענע פארלאמענטארישע קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון מיטגלידער פון דעם אמעריקאנער סענאט און קאנגרעס. חוץ סענאטאר וואגנער (דער פארזיצער) געהען אריין אין קאמיטעט א רייהע פראמינענטע אמעריקאנער פארלאמענטאריער, ווי למשל סענאטאר וויליאם קינג, סענאטאר דזשעמס וואטסאן, סענאטאר האמילטאן ליואיס, סענאטאר ראיאל קאפלענד, סענאטאר סמיט, דער קאנגרעס-מיטגליד מיד, קאנגרעס-מיטגליד סעם. דיקשטיין א. פיל אנדערע.

די פארלאמענטארישע קאמיסיע פאר'ן „ארט" איז געגרינדעט געווארען מיט דעם צוועק צו העלפען דעם „ארט" אין זיינע בעמיהונגען צו בעקומען ביי די מזרח-אייראפעאישע רעגירונגען ענטשפרעכענדע מאטעריעלע שטיצע פאר דער אויפבויארבייט, וואס ער פיהרט אין די מזרח-אייראפעאישע לענדער. אזעלכע קאמיטעס זענען פאראן אויך אין ענגלאנד — מיט דעם פריהערדיגען קריגס-מיניסטער לארד מאולי בראש. אין דער לעצטער צייט בעמיהט זיך די עקזעקוטיווע פון „ארט"-פערבאנד צו גרינדען עהנליכע פארלאמענטארישע קערפערשאפטען אויך אין אנדערע לענדער. די דאזיגע בעמיהונגען פון דער עקזעקוטיווע פון אונזער פערבאנד שטעהן אין הסכם מיט דער אלגעמיינער פאליטיק פון אונזער פערבאנד אריינצוציהען פאר דער אויפבוי-ארבייט פון „ארט", חוץ די ארטיגע מיטלען און די מיטלען, וואס דער פערבאנד זאמעלט אין אויסלאנד, אויך מיטלען פון די ענטשפרעכענדע מזרח-אייראפעאישע רעגירונגען.

די דאזיגע אויסבעסערונג צו דעם טעקסט פון דער דעפעשע, וואס איהר האט פערעפענטליכט, האלטען מיר פאר זעהר וויכטיג און מיר דאנקען אייך פאראויס פאר אייער ענטגעגענקומען.

מיט גרויס דרך-ארץ

די צענטראל-פערוואלטונג פון „ארט".

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו

לטובת די באראכאוו-שולען

די גרויסע גארטען-פערוויילונג וועלכע האט געזאלט פארקומען אין העלענאוו שבת, דעם 28 מאי לטובת די באראכאוו.שולען, איז צוליב דעם שלעכטען וועטער אפגעלייגט געווארען אויף שבת דעם 4 יוני.

די היי-יעהריגע גארטען-פערוויילונג וועט, פונקט ווי יעדע גארטען-פערוויילונג, וועלכע ס'ארדענט איין יאהר-יעהרליך דער קרייז „פריינד פון די באראכאוו-שולען" זיכער פערוואנדעלט אין א פאלקס פעסט אויף וועלכען ס'טרעפען זיך אין דעם שעהנעם העלענאוו-פארק די גרויסע צאהל אנהענגער און פריינד פון די באראכאוו-שולען.

דאס פראגראם פון דער היי-יעהריגער פערוויילונג וועט זיין א בעזונדער שענעס. דער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פיעטרושקא גרייט צו א ספעציעלען פראגראם פון פאפולערע אפערן-מוזיק, יודישע פאלקס-מוזיק און ארבייטער-לידער. א חוץ דעם וועט אויך אויפטרעטען דער בלאז-ארקעסטער פון ארבייטער-ספארט-קלוב „שטערן". א ספעציעלער אכט וועט געלעגט ווערען אויף דער קינדער-פערוויילונג, בעת וועלכער יעדעס קינד וועט בעקומען א מתנה. אויף דער עסטראדע וועט אויך ארויסטרעטען א גירלס-אנסאמבל מיט א רייהע אריגינעלע טענץ.

ס'איז כדאי אויך צו בעמערקען, אז די פאנטען-לאטעריע וועט זיין א בעזונדערס רייכע און וועט ענטהאלטען א סך ווערטפולע פאנטען.

יונגער פויער אריינגעכאפט אין דער שנייד-מאשין

און פערלוירען אלע פינגער פון דער האנד

(2) אין דארף סטעפאנאוו, הינטער לאדז, איז דער 25 יעהריגער לאנדסמאן אלפרעד קונצע אריינגעכאפט געווארען אין דער שנייד-מאשין, דאס מעסער האט איהם אפגעשניטען אלע פינגער פון דער רעכטער האנד.

אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען קיין לאדז אין שפיטאל.

סענסאציע אין „סקאלא"

שוין טורצליך, דאנערשטאג דעם 2-טען יוני 1932 וועט אין „סקאלא" פארקומען די פרעמיערע פון דער גרויסער קינסטלערישער רעווי אויסגעפון ווארשאווער „מארסקיע אקא" און „וועסאלי וויעטשור" אין ווארשא.

אלזא, דאנערשטאג גרייט זיך גאנץ לאדז צו דער פרעמיערע פון „מארסקיע אקא".

מרים ארלעסקא-אווענד

פרייטאג, דעם 3 יוני 9 אווענד קומט פאר אין זאל פון שטאט-ראט א גרויסער רעציטאציע אווענד אויסגעפיהרט דורך דער בעקאנטער שוישפילערן, פרעמיערין פון דער ווילנער טרופע מרים ארלעסקא.

ארלעסקא האט א זעהר רייכען פראגראם פון דראמאטישע פארטועטען, הומאר, געזאנג און טאנץ און האט אומעטום מיט איהרע אויפטריטען דעם גרעסטען ערפאלג.

רינג-קאמפען

בעת די נעכטיגע רינג-קאמפען האט קאוואן געקעמפט מיט בירקענמייערן אהן א רעזולטאט:

ד'אליווערא האט געלייגט קראוזערן אין דער 21 מינוט, מיט א דאפעלטען נעלסאן.

גארקאווענקא מיט טארגא'ן האבען געקעמפט אהן א רעזולטאט.

וועסטערגארד האט אויף דער פינפטער מינוט אוועקגעלייגט מארטינאוו'ן.

היינט קעמפען, אלע דעצידירענד: 1) גארקאווענקא — ד'אליווערא; 2) וועסטערגארד — קאלעוו; 3) קראוזער — קאוואן; 4) טארנא — בירקענמייער.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 30 מאי 1932

11.45 טעגליכע פרעסע-איבערזיכטען. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.10 גראמאפאן=פליטען. 3.25 רעפעראט פון רעד. שישקא-באהוש. 3.50 גראמאפאן-פליטען. 4 20 לעקציע פראנצויזיש. 4.40 גראמאפאן-פליטען. 5.10 רעפעראט פון פראפ. ריכטער. 5.35 לייכטע מוזיק. 6.50 פערשידענעס. 7.15 קאמוניקאט פון רער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7.30 פילם-קאלענדאר, טעאטער-רעפערטואר, גראמאפאן-פליטען. 7.45 ראדיא-פרעסע. 8.00 פעליעטאן. 8.15 „די לונאטיקערן"—רעפעראט פון קארל שטראמענגער. 3.25 אפערע. 10.40 פעליעטאן. 10.55 מעטעאראלאגישע קאמוניקאטען. 11.00 טאנץ מוזיק.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס
אייזנע - ניסעל-
בעטען!
מאטראצען
"Patent" ספרעגזינגאווע
ווייזשימאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

אנ'ארט צו שלאפן פאר אנשטענדיגע יונגע-לייט בעקוועם. פאלודניאווא 23, וו. 36, פארטער.

לאזשי ביי אנ'אנשטענדיגער פאמיליע אין א שעהן פראנט-צימער מיט א באזונדערן איינגאנג קענען בעקומען 2 יונגעלייט אדער פריילינס, עוונטועל פאר א פאר-פאלק. זאוואדזקא 29, וו. 8 פראנט. 3441

א בעקוועהם ארט צו שלאפן פאר 2 אנ-שטענדיגע יונגעלייט איז אבצוגעבען. צו ערפאהרען פאמארסקא 14, אפיצינע, 2. שט. ביי לאסקי.

קויף און פערקויף

קויפט א מציאה פאר איינינע 1000 זל. צו-ליב אפרייזען א פאבריקעל אין בעטריב, קאסא-קונדשאפט, וועכענטליך פערדינסט 200 זלאטעס, ערפאהרען נאוואמיעסקא 6, מינקעל. 3441

פערשידענעס

עס ווערט אנגענומען צו שפולען אויף קראפט. אויך גלייכצייטיג רענדער צו טריקא-וועש צו ביי-ליגע פרייזען. צו ערפאהרען דרעוונאווסקא 32, פארטער, וו. 12.

א שותף צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט ביז 10 טויזענד זל. ווערט געזוכט. פרנסה גערזיכערט. אפערטען אונטער „פרנסה" אין אדמינ.

Zaginiony zòstał weksel na zł. 50.- wyst. M. Frenkiel, zlec. B. Rubin, żyro A. Rubin, pł. w czerwcu 1932 r. Weksel unieważnia się. Zwrócić takowy do S. Rubina, Śródmiejska 20. 3443

וויכטיג פאר צייכנער און גאלאנטעריע-געוועלבער! פערקויף פון שאבלאנען צו צייכנען סערוועטקעס. די נייעסטע מוסטערן, ערשטקלאסיגע ארבייט, נידריגע פרייזען. לאדז, פראנציסקאנער 13 אין גאלאנטעריע-געוועלב. 3446

פרייז פאסטענס

א קוואליפיצירטע זאקען-זיימערין אויף אנ-אבערלאק ווערט זאפארט געזוכט. צו מעלדען זיך ביי זיסער, פאמארסקא 3. 3446

טריקא-וועש-נייהערינס קענען זיך מעלדען ציגעל-גאס 20, וו. 25. 3448

URODONAL
CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę
czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość
Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt. Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

Spółdzielnia
Handlowo-Towarowa
z odp. ogr. w OPOCZNIE
w związku z likwidacją wzywa wierzycieli do ogłoszenia swych roszczeń.
Zarząd
3387

לאזשי

ביי אנ'אנשטענדיגער פא-מיליע קענען בעקומען איי-ניגע יונגעלייט אין א באזונדער שעהן מעבלירט צימער מיט בעקוועהמליכ-קייטען. — צו ערפאהרען פאמארסקא 14, פראנט, 2. שט. וו. 4/5. 3444

Zaginione zostały
2 weksle: 1) 1 weksel na zł. 100 — wystawca D. Frankfurter, Kamienna 15, pł. 31.5.32, zlec. H. L. Hiller; 2) 1 weksel na zł. 100.— wystawca D. Fuks, Północna 14, pł. 9.7.32, zlec. L. Brzyski. Weksle zostają unieważnione. D. Zysman, Pomorska 53. 3440

שייטלעך
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
— און אנדולאציע —
ביי קערש, סטווערארווא 15
לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

יודיש-פוילישע געז.
ל"ה-ביבליאטעק
אויפ'ן נאמען פון
א. איידזענשלאס
לימאנאווסקי (אלעקסאנדראווסקא) 15
די ביבליאטעק איז אפען פרייטאג, שבת און זונטאג פון 5 ביז 9 אווענד. מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 7 ביז 10 אין אווענד.
מיטגלידער-אפצאהל 80 גראשען א חודש
פאר ארבייטסלאזע 60 גראשען א חודש.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנק-הייטען, מענער-שוועכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9 טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8–10; 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8–11 פריה, 12.30–1.30 מיטאג
און פון 5–9 אווענד, זונטאג פון 10–1.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
באזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
15 זגערזשער 15
נעהמט אן פון 10–2 מיטאג און פון 4–7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזען. 3203

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג - ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 17-183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצעדור פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: מקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטן א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענענע הייל-באנדאושען אויסגעציילענע גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכירקוינד בעוויזען זיכער דעם שווערסטען און נעפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-גארסעטען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע געמענטע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ארערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-רער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפא-פארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגען פערלעגען מיר אנ'ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטא-פעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין שום געפאהר. כ'מוז בעמערקען, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א נופעל-ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין חיצן, בערלין, ווין און אנדערע שטעט און מיט בעטאנען אלס דאקטאר און אלס ליידענ-דער, אז ארטאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט בעזיך איך זיין פאכמענישע פערלענטען באנדאזש.

Doktór medycyny
M. Geller, Łódź, Kopernika 49.
דער רעיענט קאנסולטיר ראפמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72 האט דאס דאזיגע אטעסט בעשטעטיגט. do LR678

ציישעס
פאר
גראבישע אנשטאלטען
דרוקעריי אין פערלאגען
עמפפעהלט
די איינציגע אידישע ציינקאגראפיע אין לאדז
„גצלוקס"
104
טעל.: 241-24
ציינקאגראפיע

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען
ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס
מאז
10 פעטריקאווער

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
גאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועג-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
— מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — באזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
בעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

[illegible] ... 4 ... 60— ... 8 ... 18— ... 100 ...
[illegible] ... Ch. J. [illegible] i D. Zilberberg. ... Redaktor [illegible]
[illegible]